

ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติพิธีการศุลกากรและบทบาทของตัวแทนออกของ

ในบทที่ 2 ได้อธิบายถึงลักษณะรวมทั้งบทบาทและหน้าที่โดยทั่วไปแล้ว ในบทนี้จะกล่าวในรายละเอียดของขั้นตอนสำคัญๆ การปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของว่ามีในขั้นตอนใด และอย่างไร ซึ่งจะได้อธิบายเป็นขั้นๆ ดังได้กล่าวต่อไป

1) การปฏิบัติพิธีการศุลกากรตามประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร

คำว่าพิธีการศุลกากรเป็นคำกว้าง มีความหมายรวมถึงขั้นตอนต่าง ๆ ทุกขั้นตอน ที่กฎหมายศุลกากรหรือระเบียบข้อบังคับทางศุลกากรกำหนด ให้บุคคลภายนอกผู้ติดต่อเกี่ยวข้องกับศุลกากรต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการนำของเข้าหรือส่งออก ตั้งแต่การขนส่ง การขนของขึ้นจากเรือ ลงเรือ การเก็บของในคลังสินค้า ตลอดไปจนถึงการออกของหรือส่งของออก จนกระทั่งของนั้นไปจากอารักขาของศุลกากรโดยถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ดังนั้น ในบางกรณีจึงยังมีพิธีการภายหลังการตรวจปล่อยของหรือส่งของออกอีก เช่น การทำใบขนสินค้าชำระอากรเพิ่มหรือการปฏิบัติพิธีการภายหลังการส่งมอบหรือส่งของออกในกรณีมีความจำเป็นรีบด่วน เป็นต้น การปฏิบัติพิธีการศุลกากรที่จะอธิบายในที่นี้ จะใช้ประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร มิถุนายน พ.ศ. 2533 เป็นหลัก

ก) การนำเข้าและส่งออกทางท่ากรุงเทพฯ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ส่วนดังนี้

1) พิธีการศุลกากรในการนำเข้า ในขั้นนี้แบ่งขั้นตอนดังนี้

1.1) ผ่านการตรวจสอบพิธีการใบขนสินค้าของฝ่ายการนำเข้า กองพิธีการและประเมินอากร โดยหน่วยรับใบขนสินค้าจะรับใบขนสินค้าตามประเภทพิธีการอัตราศุลกากรที่ฝ่ายนั้นๆมีหน้าที่รับผิดชอบ พร้อมตรวจสอบลายมือชื่อผู้นำของเข้า บัตรตัวแทน

ออกของ และที่สำคัญตรวจสอบเอกสารที่ผู้นำของเข้ายื่นประกอบใบขนสินค้าว่ามีครบถ้วนตามระเบียบ เช่น บัญชีราคาสินค้า (Invoice) บัญชีบรรจุหีบห่อ (Packing List) หรือเอกสารอื่นประกอบบัญชีราคาสินค้า สำเนาใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading) หรือเอกสารอื่นที่ใช้แทนกันได้ เอกสารตามกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา หรือใบอนุญาตสำหรับสินค้าต้องจำกัด

1.2) ผ่านหน่วยประเมินอากร ซึ่งจะทำหน้าที่ประเมินอากรโดยตรวจสอบการสำแดงในใบขนสินค้ากับใบตราส่ง และตรวจสอบว่าเป็นของจำกัดหรือไม่ รวมทั้ง ตรวจสอบเอกสารตามกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และตรวจสอบความสัมพันธ์ถูกต้องในด้านพิกัดอัตราศุลกากรและมูลค่าเพิ่ม และภาษีเพื่อสรรพสามิตและที่สำคัญที่สุดคือ การตรวจสอบราคาและประเมินราคารวมทั้ง ตรวจสอบยอดรวมราคาในใบขนสินค้ากับบัญชีราคาสินค้า

ในกรณีที่ค่าสำแดงในใบขนสินค้าไม่ชัดเจนหรือมีข้อสงสัย ต้องใช้รายการในบัญชีราคาสินค้าหรือเอกสารอย่างอื่นประกอบค่าสำแดงด้วย และอาจต้องใช้เอกสารอย่างอื่นซึ่งหมายถึงเอกสารหรือค่าสำแดงเกี่ยวกับการนำเข้าหรือการซื้อขายซึ่งผู้ขายหรือผู้ส่งของที่อยู่ต่างประเทศทำขึ้นและส่งมาให้ หรือ ผู้นำของเข้าอาจต้อง ยื่นเอกสารหรือคำชี้แจงเกี่ยวกับของที่นำเข้า ภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่กำหนดไว้ ถ้าหาไม่ได้ ผู้นำของเข้าต้องพยายามหาเอกสารอื่นที่เจ้าหน้าที่เห็นว่าอาจใช้แทนกันได้มายื่นแทนภายในเวลาที่กำหนด หากไม่สามารถจะจัดหาเอกสารอื่นมาแทนได้ ก็ต้องชี้แจงพร้อมด้วยเหตุผล หรือ หลักฐานต่อเจ้าหน้าที่ภายในเวลาที่กำหนดเช่นกัน

1.3) ผ่านการสั่งการตรวจ

ใบขนสินค้าที่ได้ผ่านการตรวจสอบ ที่เห็นว่าถูกต้องและประเมินอากรหรือกำหนดเงินประกันเรียบร้อยแล้ว หัวหน้าหน่วยหรือฝ่ายการนำเข้าจะสั่งการตรวจตามข้อบังคับ โดยใช้ตราประทับ หรือเขียนลงในช่องที่กำหนดไว้ที่มุมบนเบื้องซ้ายของใบขนสินค้าฯ และคู่ฉบับใบขนสินค้าฉบับที่ต้องส่งให้กองศุลกากร มีข้อความระบุแบบต่างๆ ตามระเบียบว่าด้วยการสั่งตรวจ แล้วลงลายมือชื่อย่อและวัน เดือน ปี กำกับไว้

1.4) ผ่านการรับรองใบขนสินค้า (ประทับตราสมบูรณ์)

การรับรองใบขนสินค้าขาเข้า หน่วยงานพิธีการ จะเป็นผู้รับรองโดยประทับตราสมบูรณ์ลงในช่องประทับตราสมบูรณ์ ณ เบื้องล่างต้นฉบับใบขนสินค้าตอนกิ่งกลาง

เมื่อผู้นำของเข้าได้รับเลขที่ยกเว้นภาษีอากรในใบขนสินค้าแล้ว กรณีเป็นใบขนสินค้า ยกเว้นอากร หรือ เมื่อผู้นำของเข้าได้ชำระภาษีอากรแล้ว หรือวางประกันหรือวาง ประกันค้ำประกันแล้ว โดยจะออกไปสิ่งปล่อย (ตัวแดง)

1.5) การตรวจปล่อยของ

เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการตรวจสินค้าในหีบห่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจ ของจะใช้บัญชีบรรจุหีบห่อ (Packing List) หรือบัญชีราคาสินค้า (Invoice) ที่ผู้นำ ของเข้าใช้ยื่นประกอบการผ่านพิธีการใบขนสินค้าฉบับนั้น โดยเลือกตรวจตามหมายเลขหีบ ห่อที่ปรากฏในบัญชีบรรจุหีบห่อที่ตนต้องการ ถ้าเห็นว่าหีบห่อที่ตรวจนั้นมีสินค้าตรงตามที่สำ แดงไว้ในบัญชีบรรจุหีบห่อถูกต้องไม่มีเหตุน่าสงสัย ก็สลักรายการตรวจระบุเลขที่หีบห่อ ที่พบพอใจตามบัญชีบรรจุหีบห่อ ไม่ต้องสลักรายการรับรองจำนวนหรือน้ำหนักเท่าใด แล้วลงชื่อกำกับไว้ ถ้าตรวจโดยใช้บัญชีราคาสินค้าเป็นหลัก ก็บันทึกไว้ว่าพอใจตามบัญชี ราคาสินค้าเช่นเดียวกัน

ในกรณีปกติ ก่อนเปิดของเพื่อตรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจของจะตรวจดูว่า เครื่องหมายหีบห่อเลขหมายหีบห่อ จำนวนและลักษณะหีบห่อแห่งของตรงกับที่สำแดงไว้ใน ใบขนสินค้าหรือไม่ ถ้าเห็นว่าผิดกันก็ให้หมายเหตุไว้ในใบขนว่าที่หีบห่อมีเครื่องหมายและ เลขหมายอย่างไร แล้วเสนอหัวหน้าสารวัตรศุลกากรฝ่ายตรวจปล่อยสินค้า ประจำโรง นักสินค้าเป็นผู้พิจารณาถ้าหัวหน้าสารวัตรเห็นว่าเป็นการคลาดเคลื่อนเล็กน้อย ก็ให้ตรวจ ปล่อยไปได้

ในการตรวจของ ถ้าตรวจพบของไม่สำแดงรายการเลขกิติ สำแดงราย การคลาดเคลื่อนกิติ หรือสำแดงรายการต่ำกว่าความเป็นจริงกิติ พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ตรวจของจะสลักรายการที่พบดังกล่าวไว้ในใบขนสินค้าให้ชัดเจนแล้วลงลายมือชื่อพร้อม วัน เดือน ปี และเวลากำกับรายการสลักไว้ทุกรายการ

ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าการที่ไม่สำแดงรายการ หรือสำแดงรายการคลาด เเคลื่อนหรือสำแดงรายการต่ำกว่าความเป็นจริง เช่น มีเจตนาส่งไปในทางทุจริต เจ้าหน้าที่ ผู้ตรวจของจะบันทึกความเห็นเสนอไปตามสายงาน เพื่อพิจารณาความผิดต่อไป

ในการตรวจของ ถ้าพบว่าของขาดจากที่สำแดงรายการในใบขนสินค้ากิติหรือ ตรวจพบของแตกหักเสียหาย หรือสูญหายกิติ อันจะต้องคืนเงินอากร หรือลดหย่อนเงิน

อาคาร พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจของจะ รายงานหัวหน้าสำรวตรีศุลกากร กองตรวจ
สินค้าเข้าประจำโรงพักสินค้า หรือผู้ทำการแทนทราบ และตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วย
ตนเอง และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจของจะต้องสลักรายการที่ตรวจพบนั้นๆ ไว้ในใบขน
โดยชัดเจนพร้อมลงชื่อ วัน เดือน ปี และเวลากำกับไว้ กับ หัวหน้าสำรวตรีศุลกากร
หรือผู้ทำการจะแทนลงชื่อและวันเวลากำกับไว้ในใบขนสินค้านั้นร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจของด้วย

ฉะนั้นในการสลักรายการตามความในข้อนี้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจ
ของเห็นว่าของแตกหัก หรือเสียหายจนใช้ไม่ได้หรือขาดจำนวนไปจากที่สำแดงในใบขน
สินค้านั้นต้องด้วยลักษณะที่จะไม่เก็บอากรตามหลักที่กล่าวมาในวรรคก่อน ก็จะต้องสลักราย
การรับรองในใบขนสินค้าเข้า โดยจะระบุไว้ว่าไม่ควรเก็บอากรเพราะเหตุใด

1.6) พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจของจะควบคุมสินค้านำเข้าที่ตรวจปล่อย
ซึ่งได้ลงรายการปล่อยของไว้ในใบสิ่งปล่อย (ตัวแดง) แล้ว โดยดำเนินการควบคุมการขนสินค้า
ดังกล่าวออกทางสถานีตรวจสอบ (Checking Post)

การตรวจปล่อยของมีได้หลายลักษณะ รวมทั้งการตรวจปล่อยที่ตรวจปล่อยหน้า
ตู้สินค้า การควบคุมการตรวจปล่อยของที่ตรวจปล่อยจากตู้สินค้า หรือแม้กระทั่งการตรวจปล่อย
นอกสถานที่

2) พิธีการศุลกากรในการส่งออก

2.1) ผ่านการตรวจสอบและรับรองใบขนสินค้าขาออก

ใบขนสินค้าขาออกและเอกสารที่จะต้องยื่นต่อเจ้าหน้าที่เพื่อประกอบการตรวจสอบและ
รับรองก่อนนำไปตรวจปล่อยสินค้าส่งออก โดยปกติประกอบด้วย ต้นฉบับใบขนสินค้าขาออก 1
ฉบับ และคู่ฉบับ 2 ฉบับ พร้อมด้วยบัญชีราคาสินค้าและรายละเอียดของที่บรรจุในหีบห่อ
(Packing List) พร้อมแบบ ศต 1.

2.2) ผ่านการตรวจสอบใบขนสินค้าขาออก โดยฝ่ายพิธีการส่งออก

กองตรวจสินค้าขาออก หรือฝ่ายเอกสิทธิ์และส่งเสริมการลงทุน กองพิธีการและประเมินอากร แล้วแต่กรณี ซึ่งจะรับใบขนสินค้าและออกเลขที่ใบขนสินค้าแล้ว โดยจะตรวจสอบความถูกต้องตามระเบียบศุลกากร

2.3) ผ่านการชำระอากรสำหรับสินค้าส่งออก

ใบขนสินค้าที่ต้องชำระค่าภาษีอากรหรือค่าภาคหลวง ฯลฯ งานอากรขาออก ฝ่ายพิธีการส่งออก กองตรวจสินค้าขาออก จะเรียกเก็บตามจำนวนที่หน่วยงานประเมินอากร กองตรวจสินค้าขาออก หรือกองพิธีการและประเมินอากร แล้วแต่กรณีได้กำหนด รวมทั้งค่าธรรมเนียมพิเศษอื่นใด ซึ่งหากต้องเรียกเก็บด้วย

2.4) ผ่านการตรวจของส่งออก

เมื่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานประเมินอากร กองตรวจสินค้าขาออกหรือพิธีการและประเมินอากรแล้วแต่กรณี ได้ตรวจสอบการสำแดงรายการในใบขนฯ พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องจนเป็นที่พอใจว่าถูกต้องแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ จะสั่งการตรวจ โดยการประทับตราหรือเขียนลงในช่อง "สั่งการตรวจ" แล้วลงชื่อ และวันเดือนปีกำกับไว้

ในกรณีที่เป็นการส่งออกเพื่อขอคืนเงินอากร ตามมาตรา 19 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 นอกจากสั่งการตรวจไปตามปกติแล้ว จะสั่งเพิ่มเติม โดยอาจต้องชักตัวอย่างส่งกองวิเคราะห์สินค้า หรือ กองวิเคราะห์ราคา แล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีที่อธิบดีได้ผ่อนผันให้ไม่ต้องชักตัวอย่างสำหรับของรายใด โดยกองคืนอากรและส่งเสริมการส่งออกได้บันทึกการผ่อนผันไว้ก็ไม่ต้องสั่งการตรวจเพิ่มเติม สำหรับการชักตัวอย่างก็ได้ แต่หากกรณีการผ่อนผันการชักตัวอย่างเดียว มีเงื่อนไขในการผ่อนผันไว้ เช่น การส่งแคตตาล็อก หรือรูปถ่ายแทนการชักตัวอย่าง เจ้าหน้าที่ก็จะสั่งการตรวจให้เป็นไปตามเงื่อนไขนั้นๆ

2.5) ผ่านการรับรองใบขนสินค้าขาออก (ประทับตราสมบูรณ์)

การประทับตราสมบูรณ์ในใบขนสินค้าขาออก เจ้าหน้าที่งานอากรขาออก ฝ่ายพิธีการส่งออก กองตรวจสินค้าขาออก ที่รับชำระเงินอากรหรือเงินประกันหรือหนังสือค้ำประกัน จะมีหน้าที่ประทับตราสมบูรณ์และลงนามกำกับไว้ในใบขนสินค้าฉบับนั้นด้วย

2.6) ผ่านการตรวจของส่งออก

สินค้าขาออกทุกชนิด ก่อนส่งออกป็นนกราชาอาณาจักรจะต้องได้รับการตรวจเสียก่อน แต่อนุโลมถือปฏิบัติตามหลักการตรวจของขาเข้า เว้นแต่ในกรณีที่ได้มีคำสั่งกรมฯ หรือการสั่งการตรวจไว้เป็นประการอื่น เช่น การสั่งให้นายตรวจประจำเรือสลักรายการบรรทุก เป็นต้น

กรณีที่เป็นการตรวจปล่อยจากคลังสินค้าทัณฑ์บน ก่อนที่จะนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน เจ้าหน้าที่คลังสินค้าทัณฑ์บนจะตรวจหีบห่อภายนอกทุกหีบห่อ และจะจดจำนวนเครื่องหมายและเลขหมายของหีบห่อเหล่านั้น ลงไว้บนประทวนส่งของออก (แบบที่ 395) การนำสินค้าทัณฑ์บนไปยังเรือเดินภาคต่างประเทศ จะกระทำได้ในเมื่อมีเจ้าหน้าที่คุมส่ง

ข) การนำเข้าและส่งออกทางท่าอากาศยานกรุงเทพฯ

1) นิธิการศุลกากรในการนำเข้า

การผ่านพิธีการเกี่ยวกับใบขนสินค้าขาเข้า การตรวจปล่อยและการเรียกเก็บเงินอากรสำหรับของที่นำเข้าทางด่านศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพฯ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1) ผ่านการตรวจสอบใบขนสินค้าขาเข้า โดยผ่านหน่วยรับใบขนสินค้าตามประเภทพิกัดอัตราศุลกากรที่งานนั้น ๆ มีหน้าที่รับผิดชอบ (ยกเว้นใบขนสินค้าของส่วนบุคคลและเอกสิทธิ์ หรือของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ใบขนสินค้าถ่ายลำ ใบขนสินค้าผ่านแดน) ซึ่งจะตรวจสอบเอกสารที่ผู้นำของเข้ายื่นประกอบใบขนสินค้าว่ามีครบถ้วนตามระเบียบ รวมทั้งตรวจสอบอื่นๆ เช่นเดียวกับท่ากรุงเทพฯ

1.2) ผ่านการประเมินราคาของ โดยหน่วยงานประเมินตามพิกัดของสินค้านั้น

1.3) ผ่านการตรวจปล่อยของขาเข้า โดยปฏิบัติพิธีการศุลกากรผ่านนายตรวจและสารวัตรฯ ฝ่ายตรวจและควบคุมสินค้า ด่านศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพฯ โดยนำระเบียบปฏิบัติของท่ากรุงเทพฯ มาใช้ปฏิบัติโดยอนุโลม

2) นิธิการศุลกากรในการส่งออก

2.1) ผ่านพิธีการใบขนสินค้าขาออกได้มีกำหนดไว้ในประมวลหมวด 12 ที่ใช้กับงานพิธีการส่งออก ฝ่ายพิธีการ สามารถนำมาใช้โดยอนุโลม

2.2) ผ่านการตรวจของขาออกและการบรรทุก

การตรวจของขาออกธรรมดา ไม่ว่าจะ เป็นตามแบบสำแดงสินค้าขาออกพิเศษ หรือใบขนสินค้าขาออกตามธรรมดาที่ส่งออกทางอากาศยานนั้น ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับทางเรือ

ของที่ได้ตรวจถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จะส่งมอบให้บริษัทการบินรับไปเก็บรักษาไว้พร้อมด้วยแบบสำแดงสินค้าขาออกพิเศษ หรือต้นฉบับใบขนสินค้าขาออกธรรมดา โดยอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายตรวจและความคุ้มครองสินค้าที่จะควบคุมการเก็บรักษาเพื่อรอการบรรทุกต่อไป

ระเบียบปฏิบัติศุลกากรที่ตั้งได้อธิบายมาแล้ว เป็นหลักใหญ่ ๆ ในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ได้ค้นคว้ามาจาก ประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากรพ.ศ. 2530 (แก้ไข มิ.ย. 2533) เฉพาะการปฏิบัติพิธีศุลกากรการนำเข้าและส่งออกทางด่านศุลกากรกรุงเทพฯ และด่านศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพฯ ผู้เขียนมิได้เขียนถึงระเบียบฯ ในด้านอื่น ๆ เช่น ไปรษณีย์ด้านประจำโรงพักสินค้าเพื่อตรวจปล่อยของขาเข้าและบรรจุของขาออกที่ขนส่งโดยระบบคอนเทนเนอร์นอกเขตท่าเทียบท่าเรือ (Inland container Depot) ในตอนต่อไป จะได้กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ในขั้นของการปฏิบัติพิธีการศุลกากรเฉพาะที่เห็นว่า เป็นปัญหาเด่นชัด และเกิดขึ้นเสมอ แต่โดยเหตุที่ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหานี้ ไม่มีปรากฏเป็นเอกสารหรือหลักฐานทางการใด ๆ และการหาคำตอบจากผู้ที่เกี่ยวข้องไม่อาจกระทำได้โดยตรง จึงต้องใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคคลเหล่านั้นบางท่าน ซึ่งยินดีให้คำตอบโดยไม่ต้องการเปิดเผยชื่อและตำแหน่งหน้าที่ อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่า ข้อมูลที่ได้รับมาเป็นข้อมูลที่มีน้ำหนักพอ จึงขอนำมาใช้อ้างอิงในการเขียนวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ *

* คำถามสำหรับสัมภาษณ์ของบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง โปรดดูจากภาคผนวก จ

2) การปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของต่างประเทศ

ก) ขั้นตอนในทางศุลกากร

1) ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออก มอบหมายให้ตัวแทนออกของ เป็นผู้ติดต่อกับกรมศุลกากร ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ตัวแทนออกของนั้นจะต้องมีบัตรตัวแทนออกของซึ่งออกตามประมวลระเบียบปฏิบัติ ข้อ 06 02 09 จึงจะเป็นตัวแทนในการออกของได้ การมอบอำนาจให้กับตัวแทนออกของให้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรนั้น ไม่ได้บัญญัติไว้อย่างเฉพาะเจาะจงในพระราชบัญญัติศุลกากร ว่าจะต้องทำเป็นหนังสือมอบอำนาจ นอกจากมาตรา 106 ของพระราชบัญญัตินี้ จะบัญญัติว่าอาจมอบอำนาจโดยชัดแจ้งหรือปริยายได้ และ มาตรา 108 และมาตรา 109 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ศุลกากรในการเรียกใบมอบอำนาจหรือไม่เรียกก็ได้ ในทางปฏิบัติ เมื่อตัวแทนออกของที่มีบัตรตัวแทนฯ ได้ถือใบขนสินค้า และเอกสารของเจ้าของสินค้าตามระเบียบของศุลกากร เพื่อผ่านพิธีการนำเข้าหรือส่งออกจะถือโดยปริยายว่า ตัวแทนออกของนั้นได้รับมอบอำนาจจากผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร

เมื่อตัวแทนออกของเป็นผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรแทนผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกแล้ว การปฏิบัติหน้าที่ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังที่ได้อธิบายไว้ในก่อนหน้านี จะตกเป็นหน้าที่ของตัวแทนออกของทั้งสิ้นและทุกขั้นตอน และถือว่าการกระทำของตัวแทนออกของดังกล่าว เป็นการกระทำของเจ้าของสินค้า และผูกพันเจ้าของสินค้าให้ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายศุลกากรทุกประการ สถานภาพของตัวแทนออกของ ตามมาตรา 106 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ที่กล่าวว่า "บุคคลใดได้รับอำนาจจากเจ้าของสินค้าโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยาย ให้เป็นตัวแทนในเรื่องสินค้านั้น ๆ เพื่อทำการอย่างใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ท่านให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเจ้าของสินค้าในกิจการนั้น ๆ" บทบาทและหน้าที่ของตัวแทนออกของก็คือ ผู้กระทำแทนผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกต่อเจ้าพนักงานศุลกากร รวมทั้งการตรวจสอบความถูกต้อง การชี้แจงต่อหรือขอรับคำสั่งแจงจากเจ้าพนักงานศุลกากรในกรณีที่เกิดปัญหา และการเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ รวมทั้งการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกในปัญหาเหล่านั้น

2) สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการนำเข้า

สิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นเสมอในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร อันอาจทำให้ผู้นำเข้าได้รับความเสียหาย หรืออาจจะมีการเรียกร้องประโยชน์พิเศษจากตัวแทนออกของ ได้แก่

2.1) ความไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ของการสำแดงในใบขนสินค้าและในเอกสารประกอบ และความชัดเจนในรายละเอียดของสินค้า

เจ้าพนักงานกรมศุลกากรจะไม่อนุมัติให้ผ่านพิธีการต่อไป หากปรากฏว่า เอกสารหรือใบขนสินค้าสำแดงไม่ครบถ้วนสมบูรณ์และอาจยอมรับเอกสารอื่น ตามประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากรข้อ 06 03 13 รวมทั้ง CATALOGUE, SPEC ของสินค้า สูตรทางเคมี ซึ่งในหลาย ๆ กรณี ผู้นำของเข้าไม่อาจจะหาได้ ในกรณีนี้เจ้าพนักงานมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจให้ดำเนินการต่อไปตามที่เห็นสมควร โดยอาจผ่อนผันให้ผู้นำของเข้ารับรองความถูกต้องเอง การใช้เอกสารเทเลกซ์ โทรสารยืนยัน หรืออื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

ความล่าช้าที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ ก่อปรกับความไม่สมบูรณ์ครบถ้วนของเอกสาร อันเกิดจากผู้นำเข้าเอง ทำให้ผู้นำของเข้าจะเป็นผู้ร้องขอให้ตัวแทนออกของทางออก ด้วยการให้คำชี้แจงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรแทนตน พร้อม ๆ กับการขอผ่อนผัน ซึ่งเป็นโอกาสที่ตัวแทนออกของ หรือเจ้าหน้าที่ศุลกากรบางรายที่อาจใช้ช่องว่างนี้เรียกร้องประโยชน์พิเศษจากผู้นำของเข้า หากผู้นำของเข้าไม่สนองตอบต่อคำเรียกร้องนี้ ก็อาจมีผลให้ปฏิบัติพิธีการต่อไปไม่ได้ หรืออาจต้องเสียเวลานานเกินควร

ในทางกลับกัน หากเอกสารที่ไม่สมบูรณ์ เกิดจากเจตนาของผู้นำของเข้า บางรายที่จะให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่อาจใช้ดุลพินิจในทางที่ถูกต้อง เช่น เอกสารที่อาจทำให้เข้าใจว่า สินค้าดังกล่าวมีราคาต่ำกว่าความเป็นจริง หรือจัดอยู่ในพิกัดอัตราศุลกากรที่มีอัตราราคาต่ำกว่าที่เป็นจริง และผู้นำของเข้าหรือโดยตัวแทนออกของบางรายนั้นได้เสนอประโยชน์พิเศษต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร ให้ใช้ดุลพินิจในการยอมผ่อนผันเอกสารที่ไม่สมบูรณ์ กรมศุลกากรอาจจะเป็นฝ่ายเสียหายได้

2.2) การจัดพิกัดอัตราศุลกากรของสินค้า

พิกัดอัตราศุลกากรหมายถึงกฎหมายที่กำหนดว่าภาษีศุลกากร ให้คิดและเก็บกันอย่างไร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ผู้มีหน้าที่เก็บภาษีศุลกากร ในอันที่จะเก็บภาษีได้โดย

ถูกต้อง และชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นในอันที่จะทราบว่าคุณจะต้องเสียภาษีอากรสำหรับของที่นำเข้ามาหรือส่งออกหรือไม่เพียงใด (มานิต วิทยาเต็ม, 2532)

ความสำคัญของการจำแนกชนิดของเป็นชนิดต่าง ๆ ตามนิกัตต์ตราศุลกากร สำหรับของขาออกและของขาเข้า มาตรา 4 แห่งพระราชกำหนดนิกัตต์ตราศุลกากร พ.ศ. 2531 ได้บัญญัติว่า "ของที่นำหรือพาเข้ามาในหรือส่งของพาออกไปนอกราชอาณาจักรนั้น ให้เรียกเก็บและเสียอากรตามที่กำหนดไว้ในนิกัตต์ตราศุลกากรแนบท้ายพระราชกำหนดนี้"

การตีความและอำนาจการตีความในนิกัตต์ตราศุลกากร โดยเหตุที่นิกัตต์ศุลกากรที่กำหนดไว้ ในภาค 2 ถึง ภาค 4 แห่งพระราชกำหนดนิกัตต์ตราศุลกากร พ.ศ. 2531 เป็นกฎหมายซึ่งจำแนกรายการของต่างๆไว้ละเอียดมาก อัตรอากรที่เรียกเก็บก็แตกต่างกันไปตามชนิดของ และของที่จะต้องผ่านศุลกากรนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลง ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ จึงเกิดปัญหาได้บ่อย ๆ ว่าของอย่างหนึ่งจะจัดเข้าประเภทนิกัตต์ใด อัตรอากรเท่าใด หรือมีสิทธิยกเว้นหรือลดหย่อนอากรหรือไม่ จึงจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ให้ผู้มีส่วนได้เสียยึดเป็นแนวทางในการวินิจฉัยปัญหา ตามพระราชกำหนดนิกัตต์ตราศุลกากร พ.ศ. 2531 (มานิต วิทยาเต็ม, 2532)

แนวปฏิบัติของกรมศุลกากรคือของใดที่ไม่อาจจำแนกประเภทนิกัตต์ตามหลักเกณฑ์ทั่วไปได้ ก็มักจะจัดเข้านิกัตต์ที่มีอัตรอากรสูงสุดในบรรดาประเภทที่อาจจำแนกเข้าได้โดยเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เป็นหลักการเป็นกรณีความอย่างแคบ เพื่อป้องกันการสูญเสียภาษีอากรของรัฐ ซึ่งเป็นปัญหาที่โต้แย้งกับผู้นำเข้าเสมอ ดังนั้น ผู้นำของเข้าจำนวนมากก็พยายามเสียภาษีให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการพยายามทำให้ของนำเข้ามาของตนสามารถจัดไว้ในนิกัตต์ตราศุลกากรที่เสียอากรต่ำ วิธีปฏิบัติที่เห็นได้ ได้แก่ การสำแดงชื่อสินค้าเป็นภาษาไทยให้เข้าใจว่าเป็นสินค้าอยู่ในนิกัตต์ตราศุลกากรที่ต่ำกว่า การยื่นคำพรรณาสินค้าไม่ครบถ้วนหรือไม่ตรงความจริง ฯลฯ ซึ่งการจะกระทำเช่นนั้นได้ต้องอาศัยเหตุที่ว่า เจ้าหน้าที่งานศุลกากรฝ่ายประเมินอากรไม่รู้ในตัวของมัน ๆ หรือเจ้าหน้าที่งานศุลกากรรู้เห็นเป็นใจและช่วยเหลือ บทบาทของตัวแทนออกของในชั้นตอนนี้จึงสำคัญมาก ตัวแทนออกของโดยมากที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง จะแนะนำให้ผู้นำของเข้าปฏิบัติโดยถูกต้อง แต่ตัวแทนออกของบางรายจะช่วยให้นำของเข้ากระทำผิดดังกล่าวและในบางกรณีก็เรียกร้องประโยชน์พิเศษสำหรับการปฏิบัติผิดดังกล่าว โดยอ้างความต้องการของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ซึ่งข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ดังกล่าวอาจจะมีส่วนร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้

ในบางกรณีก็ปรากฏบ่อย ๆ ว่า ของที่ผู้นำของเข้าได้จัดนิกัตต์ไว้ โดยเสียอากร

ในอัตราต่ำนั้นถูกต้องอยู่แล้ว แต่โดยเหตุที่ผู้นำของเข้าไม่รู้ข้อเท็จจริงเห็นว่า ตัวแทนออกของบางรายได้เรียกเงินพิเศษ เพื่อการเสียภาษีต่ำจากผู้นำของเข้าซึ่งไม่รู้โดยไม่มีเหตุ กรณีเช่นนี้เกิดขึ้นมากในอดีตในกรณีที่ผู้นำของเข้าไม่รู้ข้อเท็จจริง ปัจจุบันกรณีนี้เกิดขึ้นน้อยลงไปมาก เพราะผู้นำเข้ารู้มากขึ้น

ผลจากการปฏิบัติในด้านการสำแดงพิกัดอัตราศุลกากรไม่ถูกต้องทำให้ผู้นำเข้าอาจจะต้องมีความรับผิดชอบทางอาญาชั้นภายหลัง เมื่อความผิดปรากฏขึ้น และในแง่ของรัฐ เมื่อมีการจัดนิเทศ โดยเสียภาษีอากรในอัตราต่ำ ทำให้ภาษีอากรขาดจากความเป็นจริงไป

2.3) การพิจารณาราคาสำหรับศุลกากร

มานิต วิทยาเต็ม (2532) ได้อธิบายเรื่องราคาทางศุลกากรไว้ว่า

"ในกิจการศุลกากร ราคาเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการเก็บภาษีอากรส่วนใหญ่ขึ้นเก็บตามราคา เราจึงแทบจะกล่าวได้ว่าการเก็บภาษีอากรจะกระทำมิได้โดยไม่ทราบราคา กลไกหลายอย่างหลายประการของงานศุลกากร ล้วนแต่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการกำหนดราคาเป็นสำคัญ" ในทางปฏิบัติ ราคาจะเป็นพื้นฐานขั้นต้นในการคำนวณ และเรียกเก็บค่าภาษีอากรในการนำเข้า และส่งออก"

เมื่อปัญหาราคาโดยเฉพาะในการนำสินค้าเข้า ซึ่งมักจะเกิดกรณีโต้แย้งได้เสมอ ในขณะที่เดียวกันคลุมนิจในการพิจารณารับราคาของเจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถทำได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสินค้าชนิดใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีการนำเข้า และไม่สามารถหาราคาเทียบได้ เจ้าหน้าที่อาจจะไม่รับราคา ให้เป็นไปตามราคาที่สำแดงตามเอกสารใบกำกับสินค้า และใบขนสินค้าได้ ซึ่งเป็นช่องว่างในการทำรายได้พิเศษของตัวแทนออกของบางคน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้นำของเข้าจำต้องยอมจ่ายเงินพิเศษดังกล่าวเพื่อมิให้การผ่านพิธีการติดขัดล่าช้า และ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรการรับราคากะบวนกรดังกล่าวทำให้เกิดช่องโหว่ในการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐทำให้รัฐขาดอากรได้อย่างมาก

การสำแดงราคาต่ำกว่าความเป็นจริงนี้ แม้จะถือว่ามีผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ฐานสำแดงเท็จตามมาตรา 99 และความผิดฐานหลีกเลี่ยงค่าภาษีอากรตามมาตรา 27 ก็ตาม แต่ก็มีความเป็นไปได้น้อยที่จะทำการจับกุมได้ เว้นแต่

เกิดการเปลี่ยนแปลงเอกสารโดยการแก้ไขราคาให้ต่ำกว่าราคาซื้อขายอันจริง ซึ่งเป็นภาระทำผิดที่เห็นได้โดยชัดแจ้ง ไม่มีผู้ใดสามารถประเมินได้ว่ารัฐต้องสูญเสียรายได้เป็นจำนวนไม่น้อย จากที่ควรจะเป็นไปเท่าไรจากกรณีนี้

ตัวแทนออกของจะมีบทบาทอย่างมากในการให้คำแนะนำผู้นำของเข้า ว่าควรจะทำปฏิบัติอย่างไรทั้งในแง่ให้ถูกต้องตามกฎหมายศุลกากร หรือในแง่ให้หลีกเลี่ยงอากรโดยการสวมราคาต่ำกว่าราคาจริง การหาวิธีต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรยอมรับราคารวมทั้งการเสนอประโยชน์พิเศษ ซึ่งตัวแทนออกของย่อมจะเรียกร้องจากผู้นำของเข้าอีกทอดหนึ่ง ในบางกรณีตัวแทนออกของบางรายเป็นผู้ปลอมแปลงเอกสารเอง ซึ่งตัวแทนออกของบางคนเคยมีคดีในเรื่องนี้กับกรมศุลกากรมาก่อน และได้รับโทษในชั้นศุลกากรแล้ว ความเสียหายอันเกิดจากการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายศุลกากร (โดยตัวแทนออกของอาจมีส่วนร่วม) ก็คือการสูญเสียรายได้ในด้านการภาษีอากรของรัฐ ในขณะที่ตัวผู้นำของเข้าอาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่ควรจะเป็น ถ้าปรากฏว่าราคานำเข้าของสินค้าของตนถูกต้องตามเกณฑ์ที่จะพิจารณา รับราคาได้อยู่แล้ว ค่าใช้จ่ายพิเศษในขั้นตอนการผ่านกองพิธีการและประเมินอากรของผู้นำของเข้าจึงมีค่อนข้างสูง เนื่องจากการเรียกร้องประโยชน์พิเศษจากตัวแทนออกของบางรายที่ไม่สุจริต โดยอ้างเหตุเรื่องปัญหาราคาทางศุลกากรซึ่งปกติมักมีอยู่เสมอ

2.4) การตรวจปล่อยสินค้าจากอากรขาของศุลกากร

เมื่อใบขนสินค้าได้รับการตรวจสอบกับบัญชีราคาสินค้า สำหรับเรือและ การท่าเรือแห่งประเทศไทย ผู้นำของออกมาให้ตรวจแล้ว เจ้าหน้าที่กองตรวจสินค้าขาเข้า จะทำการตรวจสินค้านั้น โดยปฏิบัติตามการสั่งการตรวจของเจ้าหน้าที่กองพิธีการและประเมินอากร (มานิต วิชา เต็ม, 2532)

ก่อนจะมีการทำการปล่อยสินค้า ตัวแทนออกของจะนำใบขนสินค้าขาเข้าของผู้นำของเข้า ซึ่งได้ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบใบขนสินค้า การตรวจสอบรายการ และรายละเอียดในใบขนสินค้า การแก้ไขใบขนสินค้า การประเมินอากร และกำหนดการวางเงินประกัน เมื่อผ่านขั้นตอนเหล่านี้แล้ว ก่อนจะชำระภาษีอากรก็ต้องผ่านขั้นตอนสำคัญ ซึ่งจะกำหนดเงื่อนไขการตรวจ ให้กับเจ้าหน้าที่กองตรวจสินค้าขาเข้า ว่าจะต้องตรวจแบบไหน ตามประมวลระเบียบปฏิบัติข้อ 06 07 01* และนายตรวจ หรือสารวัตรกองตรวจสินค้าขาเข้า จะต้อง

-----
* การสั่งการตรวจตามระเบียบข้อ 06 07 01 เป็นการสั่งการให้กองตรวจสินค้าขาเข้าทำการตรวจตามคำสั่งนั้น เช่น การให้เปิดตรวจ การให้ตรวจโดยชักตัวอย่าง เป็นต้น

ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ผู้มีหน้าที่สั่งการตรวจดังกล่าวได้แก่ หัวหน้าหน่วยหรือการนำเข้า
ในกองพิธีการและประเมินอากร โดยปกติ ตัวแทนออกของจะมีประสงค์จะให้สั่งการ"ให้เปิด
ตรวจ" อันเป็นการตรวจปกติ และในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่กองตรวจสินค้าขาเข้าจะไม่
เข้มงวดในการตรวจของจนเกินไป ซึ่งถือว่าในชนสินค้าฯ ที่มีการสั่งการตรวจเช่นนั้น มีข้อ
สงสัยน้อย ซึ่งจะไม่เข้มงวดในการตรวจมากนัก ซึ่งโดยทั่วไปจะใช้อัตราเปิดตรวจ
แบบปกติ ตามประมวลระเบียบ ข้อ 07 01 09* แต่ในบางกรณีก็อาจจะไม่มีการเปิดของ
เพื่อตรวจ ทั้งนี้ก็จะเกิดจากความไว้วางใจของนายตรวจ หรือสารวัตรศุลกากร
เป็นการส่วนตัวหรือต่อผู้นำเข้าเฉพาะราย เพื่อการอำนวยความสะดวกในการตรวจปล่อย
ดังกล่าว หรือเพราะเห็นแก่ประโยชน์พิเศษที่ตัวแทนออกของเสนอให้

ค่าใช้จ่ายเพื่อการอำนวยความสะดวกดังกล่าว ผู้นำเข้าจะต้องเป็นผู้รับ
ภาระในที่สุด เนื่องจากการตรวจของหากมีการตรวจอย่างจริงจังแล้วอาจจะปรากฏข้อ
เท็จจริงดังต่อไปนี้

1) การส่งของไม่ตรงรายการ เมื่อปริมาณตามที่สำแดงในใบขนสินค้า
และบัญชีราคาสินค้าของผู้ส่งจากต่างประเทศไม่ตรงกัน โดยที่ผู้นำเข้าไม่ทราบ หากเกิด
กรณีเช่นนั้นและถูกตรวจพบในขณะตรวจปล่อยแล้ว ผู้นำเข้าจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติ
ศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ฐานหลักเลียงค่าภาษีอากรและมาตรา 99 ฐานสำแดงเท็จ
ซึ่งมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ได้บัญญัติไว้ว่า "การกระทำที่
บัญญัติไว้ในมาตรา 27 และ มาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469
ให้ถือเป็นความผิด โดยมีพักต้องคำนึงว่าผู้กระทำความผิดนั้นหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อ
หรือหาไม่"

2) ของที่ได้เปิดตรวจจากที่จะวินิจฉัยได้ว่าจะถูกต้องตามสำแดงไว้ในใบขน
สินค้าฯ และบัญชีราคาสินค้าหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของที่เป็อนุกรมเครื่องจักรที่นำ
เข้ามาครบชุด โดยมีอุปกรณ์ชิ้นส่วนเข้ามาพร้อม ๆ กัน เนื่องจากชิ้นส่วนต่าง ๆ อยู่
ในนิกัตอัตราศุลกากรที่ต่างกัน ความไม่แน่นอนดังกล่าว อาจทำให้รัฐขาดอากรหรือ
ไม่ก็ได้ ดังนั้นสารวัตรหรือนายตรวจประจำกองตรวจสินค้าขาเข้า อาจใช้ดุลพินิจ
ตามประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร ข้อ 07 03 12 คือการกักของไว้เป็นประกันค่า
อากรหรือค่าปรับ

-----
* ตามระเบียบปฏิบัติข้อ 07 01 09 จะกำหนดอัตราการเปิดตรวจสินค้านำเข้า
ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสินค้าต้องปฏิบัติ เช่น การกำหนดอัตราเปิดตรวจ 10 ต่อ 1 เป็นต้น

เพื่อแก้ข้อขัดข้องในการตรวจปล่อย 2 ประการข้างต้น ตัวแทนออกของบางคน อาจจะเสนอประโยชน์พิเศษต่อนายตรวจ หรือสารวัตรประจำกองสินค้าขาเข้า เพื่อให้อนุมัติ ตรวจปล่อยตามที่สำแดงไว้ในใบขนสินค้า เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวและหลีกเลี่ยงความล่าช้า ใน ทางกลับกันสารวัตรหรือนายตรวจศุลกากรบางคนอาจเรียกประโยชน์พิเศษ ก็อาจยอมตรวจ ปล่อยสินค้าซึ่งมีปัญหาดังกล่าว อันจะเป็นผลให้รัฐต้องเสียประโยชน์ในรูปรายได้ทางศุลกากร ถ้าปรากฏว่าการชำระค่าอากรตามการสำแดงในใบขนสินค้า ทำให้มีการชำระอากรขาดจริง

3) การจงใจหลีกเลี่ยงภาษีอากรโดยผู้นำเข้า ด้วยการสำแดงรายการ ในใบขนสินค้า และแสดงบัญชีราคาสินค้าน้อยกว่าของที่ส่งมาจริง หรือสิ่งของคนละประเภท ซึ่งมีมูลค่าหรืออัตราภาษีศุลกากรสูงกว่าที่สำแดง กรณีเช่นนี้ ผู้นำเข้ากับตัวแทนออกของอาจจะ รู้เห็นเป็นใจกันช่วยเหลือกัน โดยอาจจะให้คำตอบแทนพิเศษกับสารวัตรหรือนายตรวจบางคน หรือ สามารถทำให้สารวัตรหรือนายตรวจศุลกากรช่วยโดยอ้อมด้วยการจงใจให้ทำการเปิด ตรวจปล่อยโดยไม่เปิดคชของ ทำให้ผู้นำเข้าหลีกเลี่ยงภาษีอากรได้โดยง่าย

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าในชั้นตอนนี้เป็นอีกจุดหนึ่ง ซึ่งตัวแทนออกของจะมีบทบาท อย่างมากในการที่จะช่วยให้รัฐเก็บค่าอากรได้อย่างถูกต้องครบถ้วน หรือ ในทางตรงกัน ข้าม กลับช่วยให้ผู้นำเข้าหลีกเลี่ยงอากรอื่นทำให้รัฐต้องขาดรายได้ไป

4) ในกรณีของผู้นำเข้าที่สุจริต การตรวจปล่อยโดยไม่คชของ หรือตรวจ ทยายๆ แล้วให้รับสินค้าไป อาจปรากฏว่าที่จริงสินค้าขาดจำนวน หรือชำรุดหรือสูญหาย หรือสิ่ง มอบผิดชนิด เป็นของที่ต้องเสียอากรต่ำกว่า ผู้นำเข้าก็จะขาดพยานหลักฐานในการเรียกร้องค่า จากผู้รับผิดชอบ หรือการขอคืนเงินค่าภาษีอากร

3) สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งออก

ในกรณีสินค้าส่งออก การกระทำผิดทางศุลกากร ซึ่งปรากฏอยู่บ่อยๆ มักจะ ได้แก่การส่งสินค้าซึ่งมีสิทธิได้รับการคืนอากรหรือชดเชยอากรจากกรมศุลกากร กล่าวคือ ในการส่งออกสินค้าเพื่อขอคืนอากร สำหรับของที่นำเข้ามาผลิต ผสม ประกอบหรือบรรจุ สินค้าส่งออกตามมาตรา 19 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 และ การ ชดเชยค่าภาษีอากรตามพระราชบัญญัติชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร

พ.ศ. 2524 ซึ่งจะชดเชยค่าภาษีอากรให้ผู้ผลิตในประเทศเพื่อการส่งออก * การที่ผู้ส่งออกจะมีสิทธิที่จะได้รับภาษีคืนเงินอากร หรือชดเชยค่าภาษีดังกล่าว ต้องปรากฏว่า มีการส่งออกสินค้าตามเงื่อนไขของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น เงื่อนไขที่ผู้ส่งออกจะทำการทุจริตในการขอคืนอากรหรือขอชดเชยค่าภาษีอากรได้ (ณ กาฬ วิไล และ บัญชกิจ มหานีรานนท์, 2534) ดังที่เป็นข่าว ซึ่งกล่าวไว้แล้วในบทนำ ดังนี้

3.1) การส่งออกซึ่งของไม่มีสิทธิได้รับเงินชดเชยค่าภาษีอากร แต่สำแดงในใบขนสินค้าขาออกฯ เช่น ใบขนขอชดเชยค่าภาษีอากรแบบมุมสี่น้ำเงิน โดยแสดงเป็นสินค้าที่มีสิทธิได้รับชดเชยค่าภาษีอากร

3.2) การส่งออกซึ่งของที่ได้รับสิทธิชดเชยอากรต่ำ แต่สำแดงในใบขนสินค้าขาออกฯ เป็นของซึ่งมีสิทธิชดเชยอากรสูงกว่า ซึ่งมักจะเป็นของที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะง่ายต่อการทุจริต เช่น การส่งออกผ้าต่างชนิดกัน

3.3) การส่งออกของตรงรายการที่สำแดง แต่ในปริมาณที่ต่ำกว่า

3.4) การส่งออกของตรงรายการที่สำแดง แต่สำแดงราคาขายสูงกว่าความจริง

ในทางปฏิบัติ กรมศุลกากรได้ผ่อนปรนขั้นตอนการส่งออกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการส่งสินค้าขาออก ตามนโยบายของรัฐบาล เช่น ไม่ต้องชกตัวอย่างตามประกาศของกองคืนอากรและส่งเสริมการส่งออก และการไม่ต้องมีการตรวจปล่อยจากกองป้องกันและปราบปราม ทำนองจากนั้น หากผู้ส่งออกเป็นผู้ที่กรมศุลกากรได้จำแนกว่าเป็นผู้ส่งของออกระดับพิเศษ ตามประกาศกรมศุลกากรที่ 21/2530** ไว้แล้วจะได้รับความสะดวกในการตรวจปล่อยสินค้ามากยิ่งขึ้น

โดยเหตุที่กรมศุลกากรได้ผ่อนคลากระเบียบพิธีการส่งออก เพื่อส่งเสริมการส่งออกนี้เอง ทำให้การทุจริตในเงินค่าภาษีอากรของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขอชดเชยอากรสำหรับสินค้าส่งออกทำได้ง่ายขึ้น

-----
* พระราชบัญญัติชดเชยค่าภาษีอากรสำหรับสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2524 โปรดดูจากภาคผนวก ฉ

** ประกาศกรมศุลกากร ที่ 21/2530 โปรดดูจากภาคผนวก ช

โอกาสทุจริตในขั้นตอนการตรวจสอบสินค้านี้ ผู้ส่งของออกไม่สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง นอกจากการได้รับความร่วมมือและการหาวิธีการจากตัวแทนออกของ ทั้งนี้ เนื่องจากตัวแทนออกของ มีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสินค้าและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสินค้า เพื่อหาทางหลีกเลี่ยงให้มีการตรวจในลักษณะต่าง ๆ เช่นการจัดวางของให้สุมตรวจจากหีบห่อเฉพาะที่ถูกต้อง หรือในบางกรณีอาศัยการที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีจำนวนน้อย หรือด้วยการเสนอประโยชน์ตอบแทนพิเศษ เพื่อจูงใจให้ตรวจปล่อยแบบไม่เปิดตรวจ หรือเปิดตรวจแบบพอเป็นพิธี

ข) ขั้นตอนเกี่ยวกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ศุลกากร

1) ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่

ตัวแทนออกของจะต้องทำการติดต่อเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการขอรับสินค้าและทำการขนส่งแทนเจ้าของสินค้า โดยต้องติดต่อกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ก) นายคลังสินค้าอนุมัติ โดยปกติสินค้านำเข้า ก่อนจะได้มีการตรวจปล่อย จะต้องเก็บรักษาไว้ในคลังสินค้านำเข้าจากกรมศุลกากร สำหรับสินค้านำเข้าทางท่ากรุงเทพฯ นายคลังสินค้าอนุมัติ ได้แก่ โรงพักสินค้าของการท่าเรือแห่งประเทศไทย สำหรับสินค้านำเข้าทางท่าอากาศยานกรุงเทพฯ ได้แก่ บริษัทการบินไทย จำกัด นอกจากนี้ กรมศุลกากร ยังอนุมัติให้สินค้านำเข้าเก็บรักษาไว้ในท่าและคลังสินค้าเอกชนอื่นๆ ด้วย

ข) ผู้ประกอบการขนส่ง อาจแยกได้ 2 ส่วนได้แก่ 1) ผู้ขนส่งสินค้าขาเข้า (หรือขาออกในการส่งออก) ซึ่งได้แก่ บริษัทเดินเรือ หรือตัวแทน หรือบริษัทสายการบินต่าง ๆ โดยตัวแทนออกของ จะนำใบตราส่ง (Bill of Lading) ต้นฉบับนำมาแลก ใบสั่งปล่อย (Delivery Order) - กับตัวแทนบริษัทเรือ เพื่อนำไปติดต่อขอรับสินค้าจาก นายคลังสินค้าต่อไป และในกรณีมีค่าระวาง (Freight) ก็ต้องชำระเงินแทนด้วย กับ ส่วนที่ 2) ผู้ขนส่งสินค้าทางบก ได้แก่ผู้ทำการขนส่งสินค้าจากท่า/คลังสินค้านุญาตของศุลกากรไปยังสถานที่ของผู้นำเข้า เฉพาะท่ากรุงเทพฯ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์เป็นผู้ผูกขาดรับขนอยู่ ส่วนท่าอื่น ๆ เอกชน เป็นผู้รับขน

ค) ผู้รับประกันภัยทางทะเล (Marine Insurer) ซึ่งเป็นบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องเมื่อเกิดกรณีสินค้าชำรุด เสียหายหรือสูญหาย โดยเจ้าของสินค้า

หรือตัวแทนออกของจะติดต่อขอให้ฝ่ายผู้รับประกันภัย คือตัวผู้รับประกันภัยเอง หรือผู้สำรวจสินค้าชำรุดเสียหายหรือสูญหาย (Adjuster) มาทำการสำรวจเพื่อให้เจ้าของสินค้าได้รับชดเชยค่าเสียหายอย่างเต็มที่ หากกรณีไม่ได้มีการสำรวจสินค้าชำรุดเสียหายหรือสูญหายโดยฝ่ายผู้รับประกันภัย ก็จะต้องมีหลักฐานอื่นๆที่ทดแทนได้ เช่น Survey Note ที่ออกโดยการท่าเรือแห่งประเทศไทย เป็นต้น

2) สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

ดังที่ได้อธิบายไว้ไปเบื้องต้น ขั้นตอนการตรวจปล่อยเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากสำหรับตัวแทนออกของในการปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสุจริตและถูกต้อง จะเป็นผู้รักษาผลประโยชน์ของรัฐและผู้นำของเข้า แต่ถ้าปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตและถูกต้อง รัฐอาจเสียหายได้ทางภาษีอากร และผู้นำของเข้าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม และอาจจะต้องประสบปัญหาและเสียเวลา

นอกเหนือจากกรณีดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในขั้นตอนนี้ยังต้องอาศัยบทบาทของตัวแทนออกของในการใช้ความรับผิดชอบและพิจารณาในการทำงาน เพื่อรักษาสิทธิเรียกร้องของผู้นำของเข้า เมื่อปรากฏว่า ของที่ตรวจพบขาดจำนวนจากที่สำแดงไว้ในใบขนสินค้าฯ และได้ชำระอากรไว้แล้ว เมื่อได้ตรวจพบของแตกหักเสียหายหรือสูญหาย ซึ่งจะทำให้ผู้นำของเข้ามีสิทธิขอคืนเงินอากร หรือขอลดหย่อนอากร และสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากความเสียหาย หรือสูญหายต่อผู้ขนส่ง และ/หรือการท่าเรือแห่งประเทศไทย (หรือคลังสินค้าทางอากาศยาน) แล้วแต่กรณี ดังนี้

ก) สิทธิในการได้เงินค่าภาษีอากรคืน สำหรับของที่สูญหายหรือถูกทำลาย โดยอุบัติเหตุ อันมีอาจหลีกเลี่ยงเสียได้ตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งอำนาจในการคืนค่าภาษีอากรอยู่ที่อธิบดีกรมศุลกากรว่าจะให้หรือไม่ก็ได้ ตามหลักปฏิบัติตามประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากรข้อ 07 03 14 มีหลักเกณฑ์ว่า ถ้าผู้ต้องเสียอากรพิสูจน์ได้ว่า ของที่แตกหักเสียหายหรือสูญหายก่อนการนำเข้า หรือแม้พิสูจน์ไม่ได้แต่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเองก็สรุปไม่ได้ เป็นการแตกหักเสียหายหลังการนำเข้า ก็จะถือว่าไม่เก็บอากร และถ้าได้เก็บอากรแล้ว ก็จะคืนให้

โดยปกติ ถ้าเป็นกรณีของได้แตกหักเสียหาย หรือสูญหายก่อนการขนส่งของจากอารักขาของผู้ขนส่งนำเข้า เก็บในโรงพักสินค้าของการท่าเรือแห่งประเทศไทย จะปรากฏรายการอยู่ในรายการขนส่งสินค้าจากเรือ (TALLY SHEET) ซึ่งโดยปกติเจ้าพนักงานศุลกากรจะจดแจ้งสลักหลังใบขนสินค้าว่าสมควรให้คืนอากร ดังนั้น ตัว

แทนออกของจะต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบว่า การแตกหักเสียหายหรือ
สูญหายที่เกิดขึ้น ผู้นำของเข้ามีสิทธิได้คืนอากรหรือไม่ ถ้ามีสิทธิเจ้าหน้าที่ตรวจสินค้า
จากศุลกากรได้สลักหลังรับรองในใบขนสินค้าขาเข้า ว่าไม่ควรเก็บอากรเพราะเหตุใด
การขาดองค์ประกอบเหล่านี้จะมีผลทำให้ผู้นำของเข้าไม่มีสิทธิได้คืนค่าภาษีอากรได้

ข) สิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการแตกหักเสียหายหรือ
การสูญหายจากบริษัทเรือผู้รับขน หรือจากการท่าเรือแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นเจ้าของ
โรงพักสินค้าในกรณีการนำเข้าและส่งออก และผู้รับประกันภัยทางทะเลซึ่งเจ้าของสินค้า
ได้เอาประกันไว้ โดยปกติแล้ว ผู้ที่จะชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้รับประกันภัยทางทะเล
ในที่สุด โดยมีเงื่อนไขว่า เจ้าของสินค้าได้แสดงหลักฐานแก่การที่สินค้าได้ชำรุดเสีย
หายหรือสูญหายตามระเบียบและขั้นตอนของผู้รับประกันภัย โดยทั่วไปก็คือการมีใบสำ
รวจสินค้าชำรุดเสียหายสูญหาย หรือผ่านการสำรวจโดยผู้รับประกันภัย

การเกิดการแตกหักเสียหาย หรือสูญหายในระหว่างการเก็บสินค้าอยู่ใน
บริเวณโรงพักสินค้าของการท่าเรือแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแตกหักเสียหาย
ซึ่งมักจะเกิดขึ้นจากแรงงานทั้งที่เป็นของการท่าเรือฯ และที่ไม่ใช่ เช่น ผู้บรรทุก
และขนถ่ายสินค้าที่ท่าเรือ (STEVEDORE) กรรมกรท่าเรือ ผู้ขับรถยกสินค้า ผู้ขับรถยก
ตู้สินค้า ซึ่งเกิดขึ้นบ่อย ๆ

จากการวิจัยในเรื่อง "การวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของ
การท่าเรือแห่งประเทศไทย" ศึกษาโดย ดร.กมลชนก สุกธิวาทนฤมุณี (2533) ได้สรุป
ว่าการดำเนินงานของการท่าเรือแห่งประเทศไทยมีประสิทธิภาพต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในเรื่อง ความรับผิดชอบของกรรมกรที่มีต่อความปลอดภัยของสินค้าในท่าเรือ การให้
บริการของเจ้าหน้าที่การท่าเรือ และความร่วมมือระหว่างการท่าเรือและผู้ให้บริการ

ผู้เขียนได้ทำการสำรวจสัมภาษณ์ผู้นำของเข้า และตัวแทนออกของบางราย ได้พบ
สาเหตุที่ผู้นำของเข้ามักจะไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการทำการสำรวจสินค้าชำรุดเสียหาย
สูญหายดังนี้

(1) ผู้นำของเข้าไม่เคยทราบว่า ตนจะมีสิทธิร้องขอคืนอากรได้อย่างไร
ในกรณีที่สินค้าแตกหักเสียหายหรือสูญหาย อีกทั้งตัวแทนออกของไม่เคยให้คำปรึกษาใน
เรื่องนี้

(2) ตัวแทนออกของละเลยไม่ได้ตรวจสอบสภาพสินค้าในระหว่างการตรวจปล่อยว่ามีของแตกหักเสียหายหรือสูญหายอย่างไร

3) ตัวแทนออกของหลาย ๆ รายไม่เคยศึกษาในเรื่องนี้อย่างจริงจังว่าจะใช้สิทธิให้กับผู้ขนอย่างไร แต่มักจะปฏิบัติตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่มักจะไม่ปฏิเสธ ไม่สลักหลังรับรองให้ไม่ต้องชำระอากร โดยขาดความรู้ในการโต้แย้งกับเจ้าหน้าที่ในเรื่องนี้

4) การตรวจสินค้าแบบ ไม่ทำการเปิดตรวจ หรือเปิดตรวจเป็นพิธี จะทำให้ไม่สามารถพบว่าของนำเข้ามาครบหรือมีสภาพชำรุดแตกหักอยู่ภายในหีบห่อหรือไม่ จึงมีผลให้ไม่สามารถใช้สิทธิขอคืนอากรได้ หรือ เรียกร้องความเสียหายจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องได้

นอกจากนี้ ในแง่ของตัวแทนออกของ ผู้เขียนพบว่า สาเหตุที่ตัวแทนออกของมักจะละเลยไม่ทำการสำรวจสินค้า ก็เนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) การทำการสำรวจสินค้าชำรุด ต้องใช้เวลาพอสมควรเนื่องจากจะต้องนัดบุคคลหลายฝ่ายมาทำการสำรวจพร้อมๆกันซึ่งได้แก่เจ้าของสินค้าหรือตัวแทนออกของ เจ้าหน้าที่ศุลกากร ผู้แทนบริษัทเรือ ผู้แทนนายคลังสินค้ารับอนุญาต และผู้แทนผู้รับประกันภัยทางทะเล ฯลฯ ในบางครั้งอาจจะใช้เวลาจนถึง 3-5 วัน ตัวแทนออกของไม่ประสงค์จะรอนานเช่นนั้น

2) เจ้าของสินค้าเร่งรัดต้องการสินค้าโดยเร็ว ทำให้ตัวแทนออกของต้องเร่งตามจนทำให้บางครั้งละเลยขั้นตอนสำคัญไป

3) เจ้าหน้าที่งานประจำคลังสินค้าอนุมัติก็ดี เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่เกี่ยวข้องก็ดี ตัวแทนบริษัทเรือก็ดี ก็มักจะอิดเอื้อนและห่วงใยไม่ให้มีการสำรวจ เพื่อว่าไม่ให้ต้องเป็นภาระให้กับตน ในการที่จะต้องรับผิดชอบและอาจต้องเป็นหยาน หากมีการฟ้องร้องกันขึ้น

เพราะฉะนั้น ตัวแทนออกของจะต้องมีความระมัดระวังในการตรวจสอบสภาพของสินค้านำเข้าที่ตนรับผิดชอบ ก่อนการรับมอบจากนายคลังสินค้าอนุมัติ ซึ่งหากพบกรณีแตกหักเสียหายหรือสูญหายเกิดขึ้น ณ จุดใด กล่าวคือก่อนขนจากเรือขึ้นบนท่าหรือภายหลังจากนั้นและได้ขนเก็บไว้ในโรงพักสินค้าแล้ว โดยสามารถตรวจสอบได้จาก TALLY SHEET ซึ่ง

ระเบียบของการท่าเรือ เรื่อง การสำรวจสินค้าหรือของชำรุด พ.ศ. 2498 * ได้กำหนดให้
ผู้นำของเข้าต้องขอให้มีการสำรวจสินค้าชำรุดจากแผนกโรงพักสินค้า ซึ่งจะต้องมีผู้แทนบริษัทเรือ
ผู้แทนบริษัทประกันภัย เจ้าหน้าที่ศุลกากรพร้อม ๆ กัน พนักงานสำรวจสินค้าชำรุดประจำร.ศ.พ.
และผู้แทนสำนักกฎหมาย ผู้แทนกองนิศสุ เพื่อทำการสำรวจโดยละเอียด เพื่อออกรายการ
สำรวจสินค้าในกรณีมีปัญหาโต้แย้ง

ตัวแทนออกของซึ่งกระทำการแทนผู้นำเข้า ในกรณีนี้จะต้องไม่ละเลยในการ
ปฏิบัติตามขั้นตอนนี้ อีกทั้งต้องปฏิบัติตามระเบียบของการท่าเรือฯ ในเรื่องนี้ นอกเหนือ
จากต้องศึกษาและเข้าใจถึงระเบียบในเรื่องอื่น ๆ อันได้แก่ ข้อบังคับว่า ด้วยระเบียบความ
ปลอดภัยในการใช้ท่าเรือบริการและความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการท่าเรือ พ.ศ. 2494
(แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495)** หากตัวแทนออกของละเลยไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ
และข้อบังคับดังกล่าว อาจมีผลให้ผู้นำเข้าเสียสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายจากบริษัทเรือ
การท่าเรือแห่งประเทศไทย รวมทั้งกับบริษัทประกันภัยขนส่งทางทะเลด้วย นอกจากนี้
ตัวแทนออกของ ยังจะต้องควรระมัดระวังควบคุมการขนย้ายสินค้า และขนส่งสินค้าเท่าที่อยู่ใน
วิสัยที่ตนเองจะควบคุมได้

ข้อเท็จจริงทางปฏิบัติ จากการที่ผู้เขียนได้สำรวจและสัมภาษณ์ผู้นำของเข้าและตัวแทน
ออกของหลายรายจะพบว่า ตัวแทนออกของจำนวนมากและหลายครั้งหลายครา มักจะละเลยใน
การจัดให้มีการสำรวจสินค้าชำรุดหรือสูญหาย ผลก็คือตัวแทนบริษัทเรือ การท่าเรือแห่งประ
เทศไทยต่างปฏิเสธความรับผิดชอบ ทั้งนี้ถือว่าเป็นการรับสินค้าโดยครบถ้วนบริบูรณ์
ซึ่งบริษัทประกันภัยขนส่งทางทะเลมักจะต้องรับภาระในการจ่ายถ้าหากว่าผู้นำเข้ามีอำนาจต่อ
รองที่สูงกว่าตน ผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างหนึ่งก็คือ เจ้าของสินค้าจะเฉลี่ยค่าเสียหาย
หรือสูญหายของสินค้า เป็นต้นทุนของสินค้าที่เหลือ ทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น ซึ่งเป็นภาระแก่ผู้บริโภค
ปลายทางที่เท่ากับต้องเฉลี่ยค่าใช้จ่ายความเสียหายหรือสูญหายไปด้วย

-----
* ระเบียบการท่าเรือฯ เรื่อง การสำรวจสินค้าหรือของชำรุด พ.ศ. 2498 โปรดดู
จากภาคผนวก ข

* ข้อบังคับว่าด้วยเรื่อง ระเบียบความปลอดภัยในการใช้ท่าเรือบริการฯ โปรดดูจาก
ภาคผนวก ฉ

3) การปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของต่อเจ้าของสินค้า

ก) ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่

จากการอธิบายกิจกรรมของตัวแทนออกของในบทที่ 2 ทำให้สามารถสรุปหน้าที่ของตัวแทนออกของที่มีต่อเจ้าของสินค้าได้ ดังนี้

1) ทำการรวบรวม และตรวจสอบเอกสารนำเข้าต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนอันได้แก่การปฏิบัติพิธีการศุลกากร และการติดต่อขอรับสินค้า เอกสารเหล่านี้โดยทั่วไปจะได้แก่ ใบกำกับสินค้า (Invoice) ใบกำกับรายการบรรทุก (Packing List) ใบตราส่ง (Bill of Lading หรือ Airway Bill) กรมธรรม์ประกันภัยทางทะเลสำหรับสินค้า หนังสือรับรองต่างๆ(หากมี) เป็นต้น หากเอกสารที่ได้รับไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือทำให้เกิดการผิดพลาดในการชำระค่าภาษีอากร และตัวแทนออกของรู้เช่นนั้น ก็มีหน้าที่ที่จะทักท้วงและให้เจ้าของสินค้าแก้ไข

2) จัดทำใบขนสินค้าฯ ขาเข้าหรือขาออก โดยลงรายการต่างๆ พร้อมกับการจัดนิกัตต์ตราศุลกากรสำหรับสินค้าตามที่สำแดงในเอกสาร การคำนวณราคาและมูลค่าสินค้า การลงรายละเอียดอัตราอากร และภาษีอื่นๆ (เช่นภาษีมูลค่าเพิ่ม) การรวมยอดและคำนวณ เป็นต้น ในขั้นตอนนี้ตัวแทนออกของจำเป็นต้องมีความรู้และความชำนาญโดยจะต้องเข้าใจหลักเกณฑ์ตามกฎหมายศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อย่างถูกต้องและละเอียดถี่ถ้วน แล้วจัดให้เจ้าของสินคาลงชื่อในใบขนสินค้า หากตัวแทนออกของปฏิบัติหน้าที่ผิดพลาด หรือบกพร่องในขั้นตอนนี้อาจมีผลทำให้เกิดความผิดตามกฎหมายศุลกากรได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดนิกัตต์ตราศุลกากรผิดพลาด ทำให้เกิดการชำระค่าภาษีอากรเกินหรือขาดแล้วแต่กรณี เจ้าของสินค้าจะต้องรับผิดชอบศุลกากรเพราะเหตุนี้

3) นำใบขนสินค้าพร้อมเอกสารตามข้อ 1 และ 2 ทำการปฏิบัติพิธีการศุลกากรแทนเจ้าของสินค้า โดยต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและระเบียบปฏิบัติที่กฎหมายศุลกากรได้วางเอาไว้อย่างถูกต้องครบถ้วน หากตัวแทนออกของปฏิบัติพิธีการศุลกากรผิดขั้นตอนหรือระเบียบปฏิบัติอันมีผลทำให้ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายศุลกากร เจ้าของสินค้าจะต้องรับผิดชอบศุลกากรในฐานะผู้มอบอำนาจ

4) ติดต่อขอรับสินค้า ซึ่งผ่านการปฏิบัติพิธีการศุลกากรครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จากตัวแทนผู้ขนส่งทางทะเล กับนายคลังสินค้าศุลกากร โดยตัวแทนออกของจะต้องนำใบตราส่งต้นฉบับ (Original) หรือคู้ฉบับ (Duplicate or Triplicate) เพื่อแลกกับใบสั่งปล่อย (Delivery Order) จากตัวแทนบริษัทเรือ แล้วนำใบสั่งปล่อยนั้นไปติดต่อขอรับสินค้าจากนายคลังสินค้าอนุมัติ ประจำท่านั้นๆ นอกจากนี้ ยังต้องทำการติดต่อเกี่ยวกับการขนส่งสินค้าซึ่งได้แก่ การจัดหากรมการประจำท่าศุลกากรเพื่อโยกย้าย บรรทุกสินค้า และติดต่อผู้ขนส่งทางบก (Inland Transporter) เพื่อขนสินค้าด้วย ตัวแทนออกของไม่ต้องรับผิดชอบโดยตรงหากเกิดความเสียหายต่อสินค้าในขั้นตอนนี้ เพราะถือว่าอยู่ในขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของผู้รับขนส่งทางทะเลหรือนายคลังสินค้าศุลกากร แต่ตัวแทนออกของจักต้องคอยระมัดระวังตรวจตราเพื่อป้องกันเหตุร้ายที่อาจเกิดขึ้นเท่าที่ตนอยู่ในวิสัยที่พึงจะทำได้ รวมทั้งรายงานแจ้งเหตุการณ์เช่นว่าให้เจ้าของสินค้าได้ทราบ หากเกิดมีขึ้น

5) ในกรณีเกิดพบสินค้าชำรุดที่ตนต้องรับผิดชอบออกของ ชำรุดเสียหาย หรือสูญหาย ทั้งภายในคลังสินค้าศุลกากรก็ดี หรือระหว่างการปฏิบัติงานในขั้นตอนข้อ 4) ก็ดี ตัวแทนออกของจะต้องจัดให้มีการสำรวจสินค้าชำรุดเสียหายหรือสูญหายตามระเบียบปฏิบัติของนายคลังสินค้าและตัวแทนผู้ขนส่งทางทะเล หรือจัดให้ตัวแทนผู้รับประกันภัยทางทะเลทำการสำรวจการชำรุดเสียหายหรือสูญหายดังกล่าว หากขั้นตอนนี้ได้ละเลยไม่ปฏิบัติ อาจจะมีผลทำให้เจ้าของสินค้าเสียสิทธิในการเรียกร้องจาก ผู้ขนส่งทางทะเล หรือนายคลังสินค้าอนุมัติ หรือ ผู้รับประกันภัยทางทะเล ได้

6) นอกจากหน้าที่ดังกล่าวมาแล้ว ยังมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอีกดังต่อไปนี้

6.1) ให้คำแนะนำปรึกษาในปัญหาพิธีการศุลกากร ปัญหาราคาสินค้า ปัญหาพิธีการศุลกากร การใช้สิทธิเรียกร้องต่อกรมศุลกากร รวมทั้งการให้คำปรึกษาในคดีศุลกากร และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกของ

6.2) รายงานถึงปัญหาพิธีการศุลกากร และปัญหาอื่นๆที่อาจเกิดขึ้น ให้กับเจ้าของสินค้า รับรู้อย่างทันกาล รวมทั้งให้คำปรึกษา และค้นหาวิธีการเพื่อแก้ไขอุปสรรคและปัญหาในพิธีการศุลกากรนั้นๆ โดยถูกต้อง

6.3) กระทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนที่ดี ต่อศุลกากรและบุคคลภายนอกอื่นๆ ด้วยการรักษามรรยาทและท่าทีที่ดีต่อบุคคลเหล่านั้น

ข) สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของ นอกจากปัญหาในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ในทางศุลกากร โดยอาจจะกระทำการทุจริตก็ดี หรืออาจจะกระทำการเรียกร้อยประโยชน์พิเศษอย่างไม่เหมาะสมก็ดี การไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนที่ดีในการติดต่อกับบุคคลภายนอกอื่น ๆ เช่น นายคลังสินค้าอนุมัติ ผู้ประกอบอาชีพขนส่ง ฯลฯ ก็ดี

ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในตอนก่อนในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ต่อศุลกากรแล้ว ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างบกพร่องโดยขาดความรู้ความชำนาญ การไม่ระมัดระวังหรือมีความรับผิดชอบเท่าที่ควร ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นจากตัวแทนออก บางส่วนที่ยังไม่มีความรู้ความชำนาญ หรือขาดการศึกษาอบรม การฝึกฝนให้มีความชำนาญอย่างเพียงพอ ตัวอย่างของความบกพร่องที่เป็นไปได้ ได้แก่ การไม่ได้ตรวจสอบเอกสารของเจ้าของสินค้าว่าจะถูกต้องตามที่กำหนดโดยกฎหมายศุลกากรหรือไม่ การจัดทำใบขนสินค้าฯ หรือการจัดพิธีศุลกากรสำหรับสินค้าโดยไม่ถูกต้อง การปฏิบัติหน้าที่การปิดระเบียบ หรือไม่ครบขั้นตอนไม่ถูกต้อง เป็นต้น นอกจากนี้ในขั้นตอนการรับสินค้า อาจจะขาดการปฏิบัติตามระเบียบของนายคลังสินค้าอนุมัติ รวมทั้งการละเลยขั้นตอนในการสำรวจสินค้า ขำรุคเสียหายหรือสูญหาย ซึ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเจ้าของสินค้าในการมีสิทธิเรียกร้องทั้งการชดเชยค่าภาษีอากรคืน หรือการเรียกร้องค่าชดเชยจากผู้รับประกันภัย ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการทำงานในด้านพิธีการศุลกากร และต่อศุลกากรได้เช่นกัน

4) ความรับผิดชอบของตัวแทนออกของต่อศุลกากร

ก) ความรับผิดชอบทางอาญา

1) ตามกฎหมายศุลกากร

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการทุจริตของรัฐอันเกี่ยวเนื่องกับบทบาทของตัวแทนออกของ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ได้มีบัญญัติความผิดและโทษที่มีลักษณะเป็นโทษทางอาญา ซึ่งจะกระทำได้โดยตรงต่อผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออกผู้ได้กระทำการใด ๆ ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม ซึ่งฐานความผิดที่สำคัญ ได้แก่

1.1) ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร นำของต้องห้ามต้องกักตักเข้ามาใน หรือส่งออกนอก และหลีกเลี่ยงค่าภาษีอากรตามมาตรา 27

1.2) ความผิดฐานสำแดงเท็จตามมาตรา 99

ซึ่งเป็นฐานความผิดที่จะเกิดขึ้นเสมอ ๆ ปรากฏในคดีทางศุลกากร ซึ่ง นอกจากมาตรา 27 และมาตรา 99 แล้ว ยังมีมาตราอื่น ๆ ที่บัญญัติเกี่ยวข้องกับ มาตรา 27 และมาตรา 99 อีกหลายมาตรา พระราชบัญญัติศุลกากรยังมีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกต้องรับผิดชอบ แม้ว่าจะเกิดจากการกระทำของตัวแทนของตน ตามมาตรา 106 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ที่ว่า "บุคคลใดได้รับอำนาจจากเจ้าของสินค้าโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายให้เป็นตัวแทนในเรื่องสินค้านั้น ๆ เพื่อกิจการอย่างไร ตามพระราชบัญญัตินี้ .... บุคคลนั้นเป็นเจ้าของสินค้าในกิจการนั้น ๆ"

และตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ที่ว่า

"ในกรณีที่ตัวแทนถูกศาลพิจารณาให้ปรับเพราะได้กระทำการใดๆที่เป็น ความผิดฐานทำหรือยื่นคำสำแดง หรือบันทึกเรื่องราวหรือเอกสารซึ่งเป็นความเท็จ หรือ .... ตัวการจะต้องรับผิดชอบทางแพ่งใช้ค่าปรับนั้น โดยมีหน้าที่ต้องค้ำประกันว่า ตัวแทนนั้นจะสามารถชำระค่าปรับนั้นหรือไม่ หรือมีหน้าที่ต้องค้ำประกันว่าตัวแทนได้ถูกจำ แทนค่าปรับแล้วหรือไม่"

กล่าวคือไม่ว่าตัวแทนดังกล่าวจะเป็นผู้กระทำด้วยตนเอง โดยผู้นำของเข้าหรือ ผู้ส่งออกไม่รู้ก็ตาม และไม่ว่าตัวแทนนั้นจะถูกฟ้องและได้รับค่าเสียหายให้ต้องโทษหรือไม่ อย่างไร เจ้าของสินค้านั้นจะไม่พ้นจากความรับผิดชอบจาก 2 มาตราดังกล่าว เพราะ ฉะนั้น เมื่อตัวแทนออกของผู้ซึ่งปฏิบัติพิธีการศุลกากรถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติศุลกากรก็เสมือนหนึ่งเป็นตัวการ โดยผู้นำของเข้าเป็นผู้ถูกกล่าวหาและไม่ พ้นความรับผิดชอบจากการกระทำของตัวแทนออกของดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ ตัวแทนออกของมีข้อต่อสู้ในข้อกล่าวหาดังกล่าวได้ ว่าตนไม่ใช่ ผู้กระทำ หรือยื่นคำสำแดงใบรับรองหรือบันทึกเรื่องราวหรือเอกสารหรือตราสารอื่น ๆ เป็น ความเท็จหรือเป็นความไม่บริสุทธิ์ หรือชักนำให้หลงผิด เนื่องจากเอกสารดังกล่าวจัดทำ และลงนามโดยผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งออกเอง ส่วนตัวแทนออกของเพียงทำหน้าที่คิด

ต่อนั้นและติดตามงานแทนผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกเท่านั้น

ในทางปฏิบัติ ในคดีกรมศุลกากรที่ผ่านมา มีน้อยรายที่ได้มีการจะฟ้องคดีต่อตัวแทนออกของในความผิดฐานลักลอบหรือหลีกเลี่ยงค่าภาษีอากร หรือแม้แต่ความผิดฐานสำแดงเท็จ นอกจากกรณีที่สามารถจับได้อย่างชัดเจน ซึ่งกรมศุลกากรได้เคยเรียกเปรียบเทียบปรับและเพิกถอนสิทธิในการติดต่อกับกรมศุลกากรแล้ว ในกรณีที่ตัวแทนออกของถูกจับได้ว่าปลอมเอกสารโดยชัดเจน

จึงเห็นได้ว่าในแง่ตัวบทกฎหมายตามพระราชบัญญัติศุลกากร ไม่มีบทเฉพาะในการเอาผิดและลงโทษตัวแทนออกของได้โดยเฉพาะเนื่องจากความผิดที่จะลงโทษได้นั้นต้องปรากฏให้เห็นชัดเจนว่า ตัวแทนออกของเป็นผู้กระทำ ถึงแม้ข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ตัวแทนออกของจะมีบทบาทอย่างมากในการทำให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีอากรการลักลอบต่าง ๆ ก็ตาม แต่ก็ยากที่จะกฎหมายจะเอาผิดได้

สำหรับผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกผู้ซึ่งต้องคดีศุลกากร แม้ว่าอาจจะเกิดจากการกระทำจากตัวแทนออกของของตน กฎหมายศุลกากรก็ไม่ได้มีบทบัญญัติให้สิทธิแก่ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกไปเรียกร้องเอาค่าตัวแทนออกของ ซึ่งจะต้องทำการเรียกร้องโดยพิจารณาจากกฎหมายในลักษณะอื่น

2) ตามประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายศุลกากรได้กำหนดความรับผิดในทางอาญา เช่นเดียวกับกฎหมายอาญา ลักษณะเฉพาะมีอยู่ว่า ถ้ามีกฎหมายขัดกัน ให้ถือตามพระราชบัญญัติศุลกากรทั้งนี้มาตรา 120 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ได้บัญญัติไว้ว่า "เมื่อใดบทพระราชบัญญัตินี้แตกต่างกับบทกฎหมาย พระราชบัญญัติหรือประกาศอื่นที่ใช้อยู่ ณ บัดนี้ ท่านว่าในเรื่องอันเกี่ยวแก่ศุลกากรนั้น ให้ยกเอาบทพระราชบัญญัตินี้ขึ้นบังคับ .... "

ยกตัวอย่างเช่น ในความผิดฐานปลอมแปลงเอกสารและใช้เอกสารปลอมในทางศุลกากรก็จะมี ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 264 และมาตรา 268 ด้วย ถ้าผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีศุลกากรก็จะใช้พระราชบัญญัติศุลกากรบังคับ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้กระทำความผิดก็อาจจะถูกฟ้องตามประมวลกฎหมายอาญาได้ ตราบใดที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ตามนัยแห่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 457/2482 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 942/2482 เพราะฉะนั้น ในกรณีที่ตัวแทนออกของต้องความผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร นอกจากจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากรแล้ว ยังจะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาคู่กันไป แต่อย่างไรก็ตาม หากไม่สามารถพิสูจน์ได้

ว่าตัวแทนออกของได้กระทำการปลอมแปลงเอกสารทางศุลกากรแล้ว ก็ไม่สามารถให้
รับผิดชอบทางอาญาได้เช่นกัน ซึ่งกรณีนี้จะ เป็นไปได้ก็ต่อเมื่อสามารถจับได้โดยชัดแจ้ง

ในด้านอำนาจฟ้องในคดีอาญานี้ ทั้งกรมศุลกากรและผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออก
ผู้ซึ่งอาจเสียหายจากการปลอมแปลงเอกสารของตัวแทนออกของ (เช่น ความเสีย
หายอันเกิดจากการถูกปรับตามกฎหมายศุลกากร ฯลฯ) มีอำนาจฟ้องตัวแทนออกของ
ได้ หากพบความผิดฐานนี้

ข) ความรับผิดชอบทางแพ่ง

กฎหมายศุลกากร เป็นกฎหมายเฉพาะ ที่นอกจากจะมีลักษณะทางอา
ญาแล้ว ยังมีลักษณะทางแพ่งในตัวเองที่กรมศุลกากรมีสิทธิเรียกร้องในค่าภาษีอากรที่
ขาด นอกเหนือจากเบี้ยปรับอันเกิดจากการละเมิดกฎหมายศุลกากร ดังนั้นในการดำเนินคดีทาง
แพ่ง กรมศุลกากรไม่จำเป็นต้องอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ แต่สา
มารถใช้พระราชบัญญัติศุลกากรได้โดยตรง เช่น ถ้าตัวแทนออกของปลอมแปลงเอกสารเอง
และมีผลทำให้มีการหลีกเลี่ยงอากรที่ต้องรับผิดชอบ หลักเลี่ยงอากรตามมาตรา 27 ซึ่งนอกจาก
โทษปรับสี่เท่า ของราคาของแล้ว ยังรวมค่าอากรที่ขาดชำระอันเป็นการเรียกร้องในส่วนแพ่ง
อีกด้วย

อย่างไรก็ตามการที่จะพิสูจน์ว่าตัวแทนออกของเป็นผู้ทำการปลอมแปลงเอกสาร
จนเกิดผลเสียหายดังกล่าวกระทำได้ไม่่ง่ายนัก และ กฎหมายศุลกากรมุ่งโดยตรงในความสัมพันธ์
ระหว่างศุลกากรกับเจ้าของสินค้า ไม่ใช่กับตัวแทนออกของ และดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในส่วนที่
เกี่ยวกับกฎหมายอาญา กรมศุลกากรมักจะดำเนินคดีต่อเจ้าของสินค้าโดยตรง มีน้อยครั้งที่
จะสามารถดำเนินคดีกับตัวแทนออกของได้

5) ความรับผิดชอบของตัวแทนออกของต่อเจ้าของสินค้า

ก) ความรับผิดชอบในทางอาญา

1) ตามกฎหมายศุลกากร

โดยปกติกฎหมายศุลกากรเป็นเรื่องที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกรมศุลกากรกับเจ้าของสินค้าโดยตรงและกับบุคคลอื่นใด ที่อาจเกี่ยวข้อง ไม่ใช่เป็นกฎหมายกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสินค้ากับตัวแทนออกของแต่อย่างใด ดังนั้นในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของสินค้า โดยการกระทำของตัวแทนออกของ กฎหมายศุลกากรจะพิจารณาเพียงว่าเจ้าของสินค้าต้องรับผิดชอบศุลกากรหรือไม่ หรือเจ้าของสินค้าจะมีสิทธิเรียกร้องจากศุลกากรเพียงใด โดยไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนออกของไว้เลย ยกตัวอย่างเช่นตัวแทนออกของได้ใช้สิทธิแทนผู้เจ้าของเข้าในการขอคืนค่าภาษีอากรหรือละเลยในการทำหน้าที่เช่นนั้นเป็นผลอันเกิดจากข้อเท็จจริงที่ไม่ผิดกฎหมายศุลกากร การละเลยไม่ปฏิบัติตามพิธีการเพื่อให้ได้สิทธิดังกล่าวก็ไม่ได้เกิดผลเสียต่อกรมศุลกากร หรือทำให้รัฐเสียหายผลประโยชน์ ดังนั้น กฎหมายศุลกากรจึงไม่ถือว่าเป็นการกระทำหรือการละเว้นไม่กระทำซึ่งจะต้องผิดกฎหมายศุลกากร

2) ตามประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดทางอาญาที่ตัวแทนออกของจะถูกฟ้องร้อง ได้มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญาตามกฎหมายศุลกากร แต่กฎหมายศุลกากรไม่ได้ให้อำนาจเจ้าของสินค้าในการฟ้องร้องเอากับตัวแทนออกของ เจ้าของสินค้าจึงต้องอาศัยประมวลกฎหมายอาญาเป็นหลัก

นอกจากความผิดฐานปลอมแปลงเอกสารตามมาตรา 264 และ มาตรา 268 แล้ว ถ้าเป็นกรณีที่พิสูจน์ได้ว่า การกระทำของตัวแทนออกของ ไม่ว่าจะโดยตนเองหรือร่วมมือกับบุคคลอื่น ทำการทุจริตต่อผู้นำของเข้าหรือส่งออก เช่นปลอมแปลงลายมือชื่อเพื่อโอนขายบัตรภาษี* โดยเจตนาทุจริต ตัวแทนออกของยังมีความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 ที่ว่า "ผู้ใดโดยทุจริตหลอกลวงผู้อื่นโดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งหรือหลอกลวงบุคคลที่สาม .... ผู้นั้นมีความผิดฐานฉ้อโกง ถ้าเป็นกรณีที่มีการลักขโมย หรือยักยอกสินค้าโดยตนเอง ก็จะมี ความผิดฐานลักทรัพย์ หรือยักยอกแล้วแต่กรณี"

* การโอนขายบัตรภาษี เจ้าของสามารถทำการโอนสิทธิให้กับบุคคลอื่นในลักษณะซื้อขายแบบมีส่วนลด ซึ่งตามประมวลระเบียบ ข้อที่ 15 05 11 กำหนดไว้ว่า ให้ทำการโอนก่อนการพิมพ์บัตรภาษี

แต่ถ้าเป็นกรณีของผู้เช่า หรือผู้ส่งของออกเต็มใจจ่ายเงินพิเศษที่ได้รับ การเรียกร้องจากตัวแทนออกของเพื่อการหลีกเลี่ยงภาษีก็ดี เพื่ออำนวยความสะดวก ทางด้านพิธีการศุลกากรก็ดี แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าไม่ได้มีการต้องจ่ายเช่นนั้นจริง เจ้าของสินค้าก็ไม่สามารถใช้สิทธิฟ้องร้องทางอาญาได้ เพราะถือว่าได้ร่วมกระทำการ ในวัตถุประสงค์ที่ต้องห้ามโดยชัดแจ้งตามกฎหมาย

ข) ความรับผิดในทางแพ่ง

1) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วว่า ตัวแทนออกของมีสถานภาพของตัวแทนตามกฎหมาย ลักษณะตัวแทนกล่าวคือ เป็นตัวแทนในลักษณะที่ทำหน้าที่ติดต่อปฏิบัติพิธีการศุลกากรกับ กรมศุลกากร ตัวแทนบริษัทเรือ การท่าเรือแห่งประเทศไทย การว่าจ้างกรมกร หรือ บริการในท่าเรือ การติดต่อขนส่งกับองค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ เป็นต้น หลักกฎหมายตัวแทนน่าจะนำมาใช้ในเรื่องนี้ ซึ่งจะวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

โดยทั่วไป ตัวแทนออกของที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรแทนเจ้า ของสินค้า จะไม่มีการมอบอำนาจเป็นหนังสือ และพระราชบัญญัติศุลกากรก็ไม่ได้บังคับเด็ดขาดว่า จะต้องทำเป็นหนังสือ กล่าวคือ บทบัญญัติเกี่ยวกับใบมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มี 2 มาตราสำคัญ คือมาตรา 108 และมาตรา 109 โดยมาตรา 108 บัญญัติว่า ".... พนักงานอาจเรียกให้ผู้ร้องขอเช่นนั้นแสดงใบมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรจากบุคคล ซึ่ง ตนร้องขอจะกระทำการแทนนั้นได้ ถ้าและไม่มีใบมอบอำนาจเช่นนั้นมาแสดง พนักงานจะไม่ ยอมกระทำการกับผู้นั้นก็ได้" และมาตรา 109 บัญญัติไว้ว่า "ในกรณีเสมือนหรือคนใช้ของบุคคล ใดหรือห้างใด .... แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ยอมรับรองเสมือนหรือคนใช้เช่นนั้นก็ได้ เว้นแต่บุคคลหรือห้างนั้น จะได้ยื่นใบมอบอำนาจทั่วไปไว้ที่ศุลกสถานให้อ่านาจเสมือนหรือคนใช้นั้น กระทำการแทน...." จากบทบัญญัติทั้ง 2 มาตราดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า กฎหมายศุลกากรไม่ได้บังคับว่าต้องทำใบมอบอำนาจเป็นหนังสือ แต่ให้เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ จะร้องขอ การแต่งตั้งตัวแทนออกของเพื่อติดต่อกับศุลกากร ก็ไม่ปรากฏว่ากรมศุลกากรจะมี ประการ หรือระเบียบว่าจะต้องมีหนังสือมอบอำนาจแต่อย่างใด ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ในกรณีตัว แทนออกของ จึงไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 798 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ว่าด้วย กิจการที่จะต้องมอบอำนาจเป็นหนังสือ

บทบัญญัติในกฎหมายเรื่องตัวแทน ได้กำหนดลักษณะหน้าที่และความรับผิดของตัวแทน

ในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับตัวการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของนั้นมีลักษณะเป็นตัวแทน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของผู้นำของเข้า หรือผู้ส่งของออก ดังนี้

(1) การทำหน้าที่ยื่นเอกสาร และปฏิบัติพิธีการศุลกากรแทนผู้นำของเข้า โดยปฏิบัติตามระเบียบพิธีการของกรมศุลกากร เอกสารที่ยื่นต่อกรมศุลกากรนี้ ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกเป็นผู้เตรียมและลงนามด้วยตนเอง การให้ถ้อยคำใด ๆ ต่อกรมศุลกากรโดยตัวแทนออกของ หรือการจัดหาเอกสารเพิ่มเติมตามที่เจ้าพนักงานศุลกากรต้องการก็ เป็นการกระทำในนามของผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออก ส่วนตัวแทนออกของจะเป็นเพียงตัวกลางในกรณีนี้เท่านั้น

อย่างไรก็ดี ในขั้นตอนที่ตัวแทนออกของ จะต้องทำหน้าที่เพิ่มเติมไปจากการเป็นเพียงตัวแทนในการยื่นและปฏิบัติพิธีการดังกล่าว แต่ยังมีหน้าที่เพิ่มเติมที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

(1.1) การเตรียมและลงรายละเอียดในใบขนสินค้าขาเข้าให้ถูกต้องทั้งในแง่รายละเอียดที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และการจัดพิมพ์อัตราศุลกากรของสินค้าที่จะสำแดงให้ถูกต้อง ซึ่งโดยปกติผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกจะต้องเตรียมเอกสารบัญชีราคาสินค้ารวมทั้งรายละเอียดให้กับตัวแทนออกของ ส่วนตัวแทนออกของจะต้องมีความรู้ในเรื่องพิมพ์อัตราศุลกากรเป็นอย่างดี รวมทั้งมีศิลปะในการจัดพิมพ์สินค้าให้ต้องชำระอากรน้อยที่สุด และต้องถูกต้อง ตามพระราชกำหนดพิมพ์อัตราศุลกากร พ.ศ. 2531

(1.2) การให้คำปรึกษาต่อผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออก ในการปฏิบัติพิธีการอย่างถูกต้อง รวมทั้งการให้คำปรึกษาแนวทางในการแก้ปัญหา เมื่อมีข้อโต้แย้งกับกรมศุลกากรภายใต้กรอบของกฎหมายศุลกากร

(2) การทำหน้าที่ในการติดต่อขอรับสินค้าและขนส่ง ซึ่งเป็นขั้นตอนภายหลังจากเสร็จพิธีการศุลกากร ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในท่าเรือ (หรือในคลังสินค้า กรณีเป็นสินค้าทางด่านศุลกากรตอนเมือง) ตัวแทนออกของจะทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนออกของในการติดต่อกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการรับของที่ตรวจปล่อยแล้ว เพื่อส่งให้ผู้นำของเข้า ส่วนการขนส่งลำเลียงของก็ดี การขนของขึ้นรถบรรทุกก็ดี การเปิดตู้คอนเทนเนอร์ก็ดี เป็นงานของบุคคลากรภายในการทำเรือแห่งประเทศไทย ซึ่งอาจจะเป็นกรรมกรของการท่าเรือแห่งประเทศไทย หรือกรรมกรของบริษัทเรือต่าง ๆ ที่ใช้บริการจากการท่าเรือ หรือกรรมกรอิสระ ตัวแทนออกของมีหน้าที่ในการติดต่อบุคคลเหล่านี้ให้ทำการลำเลียงและขนของแทนผู้นำของเข้าเท่านั้น อย่างไรก็ตามหน้าที่ของตัวแทนออกของในฐานะตัวแทนที่ดีคือการปฏิบัติตามข้อบังคับ ว่าด้วยระเบียบความปลอดภัยการใช้ท่าเรือบริการ และระเบียบในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรักษาสิทธิที่

ผู้นำของเข้าอาจต้องไว้กับบุคคลใด ๆ เพื่อความเสียหายหรือสูญหายในของของตน

เมื่อพิจารณาว่า ตัวแทนออกของมีฐานะเป็นตัวแทน ดังนี้ หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนออกของจะเป็นไปตามมาตรา 807 และ 812 ซึ่งตัวแทนออกของจะปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย หรือตามที่เคยปฏิบัติกันมา และเมื่อต้องดูแลสินค้า ตัวแทนออกของมีหน้าที่ใช้ความระมัดระวังเพียงพอเท่าที่ตนดูแลทรัพย์สินของตนเอง

ความรับผิดชอบของตัวแทนออกของตามกฎหมายตัวแทนตามมาตรา 812 ก็คือความรับผิดชอบที่ประมาณเส้นแล้ว หรือการไม่กระทำการในฐานะตัวแทน หรือการกระทำที่ปราศจากอำนาจหรือเกินอำนาจ

เพราะฉะนั้น หากตัวแทนออกของไม่ได้ประมาณเส้นแล้ว หรือได้ทำหน้าที่ตัวแทนที่นิ่งกระทำแล้ว ย่อมจะไม่ต้องรับผิดชอบ เมื่อสินค้าได้เสียหายหรือสูญหายภายในบริเวณคลังสินค้าหรือเขตบริการของการท่าเรือแห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่ามีกรณีที่สินค้าสูญหายหรือเสียหายภายในเขตบริการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยแล้ว ตัวแทนออกของจะต้องมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามระเบียบการสำรวจสินค้าหรือของชำรุดของการท่าเรือฯ เพื่อรักษาสีทธิในการเรียกร้องจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง หากตัวแทนออกของละเลยไม่ได้ทำเช่นนั้น ก็ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 812

มีข้อพิจารณาว่า ตัวแทนออกของจะสามารถจัดอยู่ในกฎหมายลักษณะจ้างทำของหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าไม่ เนื่องจากหลักกฎหมายในเรื่องรับจ้างทำของมุ่งผลสำเร็จของงาน โดยไม่ชำระคบกพร่อง ระดับของความรับผิดชอบของตัวแทนออกของในฐานะผู้รับจ้างทำของ จะต้องมีสูงกว่าในฐานะเป็นตัวแทน กล่าวคือต้องรับผิดชอบในการที่ของอื่นเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้น สูญหายหรือบุบสลายหรือส่งมอบช้ำช้า เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การสูญหายหรือบุบสลายหรือช้ำช้านั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดแก่สภาพแห่งของนั้นเอง ปัญหาที่น่าพิจารณามีอยู่ว่า ตัวแทนออกของอาจปฏิบัติหน้าที่ของตนไม่สำเร็จเพราะปัจจัยต่าง ๆ ที่นอกเหนือการควบคุมของตน เช่น ปัญหากฎหมายศุลกากร หรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ศุลกากรเฉพาะรายที่อาจสร้างปัญหาให้การกระทำโดยบุคคลภายนอก เช่น ตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่ของผู้รับขนส่งทางทะเล เจ้าหน้าที่ของนายคลังสินค้าศุลกากร ที่อาจเป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหายต่อสินค้าได้ ก็ไม่อยู่ในวิสัยที่ตัวแทนออกของจะปกป้องได้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หลักกฎหมายในเรื่องการจ้างทำของไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในกิจกรรมของตัวแทนออกของ ซึ่งควรใช้หลักกฎหมายในลักษณะตัวแทนมากกว่า

2) ความรับผิดชอบนิติกรรม

ตัวแทนออกของ และเจ้าของสินค้า อาจจะมีการตกลงกัน ในรูปของนิติกรรมสัญญากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นการเฉพาะไว้ แต่ในทางปฏิบัติ การทำนิติกรรมสัญญาระหว่างกันค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวแทนออกของที่เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพนี้โดยตรง มักจะยึดวิธีปฏิบัติตามวิธีการทางวิชาชีพของตนตามที่เคยปฏิบัติกันมา และตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นแนวปฏิบัติ โดยมักไม่ได้มีข้อกำหนด หรือข้อตกลงกับผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของสินค้าไว้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ตัวแทนออกของบางกรณีอาจจะเป็นธุรกิจส่วนหนึ่งของผู้รับจัดการขนส่งสินค้า (Freight Forwarder) ซึ่งประกอบธุรกิจในประเทศไทย ซึ่งได้เป็นสมาชิกของ FIATA และมีเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้า (Standing Trading Condition) สำหรับผู้รับจัดการขนส่งสินค้านานาชาติ (International Freight Forwarder) พ.ศ. 2532 * ใช้บังคับ

จินตนา บุญบงการ และ วันเพ็ญ กฤตผล , 2533) ได้เสนอรายงานว่า

-----
* เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าสำหรับผู้รับจัดการขนส่งสินค้านานาชาติระหว่างประเทศ พ.ศ. 2532 โปรดดูจากภาคผนวก ก

"แท้จริงแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บริหารจัดการขนส่งระหว่างประเทศ กับ ทั่วแทนออกของในประเทศไทย มีความเกี่ยวพันกันมาก่อน "อาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารจัดการขนส่งในประเทศไทยเริ่มจากผู้รับช่วงนำสินค้าออกให้ที่ท่าเรือ และดำเนินการพิธีการศุลกากร โดยทั่วๆ ไปคนไทยเรียกผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ว่า "ชิปปิง" (Shipping) ซึ่งทำหน้าที่แบบ (Customs Broker) คือ เป็นผู้รับช่วงสิ่งเข้าทำพิธีการผ่านตัว (Customs Clearance) และวางมัดจำค่าภาษีอากรที่กรมศุลกากรและจัดการด้านการขนส่ง จากบริเวณท่าเรือไปยังบริษัทหรือโกดังของลูกค้า ส่วนขาออกนั้นก็จัดการจองระวางเรือและทำพิธีการขาออกรวมทั้งเกี่ยวกับเรื่องภาษีขาออกให้กับลูกค้า รวมทั้งขนส่งสินค้าเข้าไปยังบริเวณท่าเรือเพื่อขนขึ้นเรือหรือใส่ตู้คอนเทนเนอร์ (Container) แต่การคิดค่าบริการนั้นไม่มีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานขึ้นอยู่กับโอกาสและความคุ้นเคย ระหว่างผู้ส่งเข้าหรือผู้ส่งออกกับบริษัทหรือกลุ่มบุคคลที่ให้บริกราคำนั้น

อย่างไรก็ตามบางบริษัทขยายกิจการใหญ่ขึ้น ให้บริการด้านอื่นๆ กับลูกค้าด้วย ในปัจจุบันประเทศไทยมีบริษัทหลายบริษัทที่ดำเนินการธุรกิจผู้บริหารจัดการขนส่งระหว่างประเทศที่ครบวงจรทุกขั้นตอน บริษัทเหล่านี้ส่วนมากจะมีการติดต่อเป็นตัวแทนของบริษัทผู้บริหารจัดการขนส่งระหว่างประเทศในต่างประเทศมีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร มีการตั้งกฎเกณฑ์ในการกำหนดอัตราค่าบริการให้กับลูกค้ามีการติดตามและรับผิดชอบถ้ามีการ เรียกร้องค่าเสียหาย (Claim) เกิดขึ้นเขาก็จะรับหน้าที่ติดต่อกับตัวแทนสายการเดินเรือเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายให้กับลูกค้า ถ้าเขาพิจารณาแล้วว่าเป็นความรับผิดชอบของเรือ แต่ถ้าทางตัวแทนเรือปฏิเสธความรับผิดชอบเขาก็จะต้องติดต่อขอเอกสารเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายของลูกค้ากับบริษัทเรือ หรือตัวแทนบริษัทประกันภัยต่อไป"

จินตนา บุญบางการ และ วันเพ็ญ กฤตผล (2533) ได้กล่าวอีกว่า

"โดยทั่วไป หน้าที่หลักของผู้บริหารจัดการขนส่งระหว่างประเทศจะต้องทำในกรณีการส่งสินค้าออก ได้แก่

- ก) แนะนำผู้ส่งออกเกี่ยวกับการขนส่งและสภาพตลาด
- ข) หาแหล่งสินค้าและรายงานอย่างเป็นทางการเป็นความลับเกี่ยวกับสินค้าและตลาดให้ลูกค้า
- ค) การแปลเอกสารโต้ตอบจดหมายธุรกิจภาษาต่างประเทศ
- ง) ติดต่อแหล่งสินค้าให้กับผู้ซื้อในต่างประเทศและจัดการด้านการขนส่งตามเวลาที่ order ได้ระบุไว้
- จ) การเตรียมการด้านผู้ส่งออกในด้านการบรรจุหีบห่อที่เหมาะสมเครื่องหมายไปกำกับสินค้าและขั้นตอนอื่นๆ ที่ผู้ซื้อและรัฐบาลของประเทศผู้ซื้อได้กำหนดไว้

- ด) การเตรียมการค่าขนส่งในประเทศที่ถูกต้องที่สุดจากโรงงานในประเทศไปยังเมืองท่าเพื่อส่งออก
- ข) ติดตามสินค้าถ้าจำเป็นเพื่อให้แน่ใจว่าไม่พลาดเรือที่จะไปถึงปลายทางตามบัญชีที่ต้องการ
- ค) เตรียมการรวมสินค้าให้กับบริษัทเรือที่เมืองท่าเพื่อส่งออก
- ง) รวบรวมสินค้าจากผู้ส่งออกหลายๆ รายที่ขายให้กับผู้ซื้อคนเดียวกัน เพื่อที่จะสามารถบรรทุกลงในเรือลำเดียวกัน
- จ) จัดการทางด้านศุลกากรทั้งขาออก หรือนำเข้า
- ฉ) จัดการด้านประกันภัยทางทะเลสินค้าของลูกค้าจะเป็นบริษัทประกันภัยในสหรัฐ หรือบริษัทประกันภัยต่างประเทศ
- ช) เตรียมเอกสารใบกำกับสินค้าแบบ Consular invoice ที่กรมศุลกากรของประเทศผู้ซื้อสินค้าปลายทางกำหนดไว้
- ซ) จัดการจองเรือให้กับลูกค้าและ
- ฌ) เตรียมหลักฐานและเอกสารเพื่อเบิกเงินจากทางธนาคารตาม Letter of credit ของผู้ซื้อ

สำหรับกรณีนำเข้านั้น หน้าที่หลักของผู้รับจัดการขนส่ง ได้แก่

- ก) การให้บริการด้านการนำเข้าโดยจัดการด้านพิธีการศุลกากร
- ข) การให้บริการด้านการนำเข้าโดยจ่ายค่าบรรทุกสินค้าแก่บริษัทเรือหรือสายการบิน
- ค) การให้บริการด้านการนำเข้าโดยขนส่งสินค้าจากท่าไปยังผู้รับ
- ง) จ่ายค่าใช้จ่ายทั้งหลายในการรับสินค้าขึ้นบก รวมทั้งค่าโรงเก็บสินค้า
- จ) ขนสินค้าจากท่าไปถึงมือผู้รับโดยจัดการเรื่องการขนส่งภายใน"

แม้ว่าไม่มีกิจการ ไม่ว่าจะ เป็นสมาชิกหรือไม่เป็นสมาชิกของ FIATA

TATA และ TIFFA มีบทบาทครบถ้วนสมบูรณ์ตามหลักการที่ควรจะทำ แต่จะเห็นได้ว่า บทบาทและหน้าที่ ผู้บริหารจัดการขนส่งระหว่างประเทศ มีงานด้านการออกของซึ่ง เป็นบทบาทและหน้าที่ของตัวแทนออกของด้วย เช่น

- ก) การเตรียมการด้านผู้ส่งออกในด้านการบรรจุหีบห่อที่เหมาะสมเครื่องหมายใบกำกับสินค้าและขั้นตอนอื่นๆ ที่ผู้ซื้อและรัฐบาลของประเทศผู้ซื้อได้กำหนดไว้
- ข) ติดตามสินค้าถ้าจำเป็นเพื่อให้แน่ใจว่าไม่พลาดเรือที่จะไปถึงปลายทางตามผู้ซื้อ
- ค) จัดการทางด้านศุลกากรทั้งขาออก หรือนำเข้า
- ง) จัดการทางด้านการประกันภัยทางทะเลสินค้าของลูกค้า
- จ) จัดการจองเรือให้กับลูกค้า

อย่างไรก็ดี ตามที่ได้อธิบายไว้แล้วในบทก่อน บทบาทและหน้าที่ของตัวแทนออกของ กับผู้บริหารจัดการขนส่งในส่วนของกิจกรรมออกของไม่ใช่สิ่งเดียวกัน และเมื่อผู้บริหารจัดการขนส่ง รับผิดชอบในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ก็อาจจะจ้างตัวแทนออกของในฐานะลูกจ้าง หรืออาจจะใช้วิธีรับจ้างช่วงแทน ส่วนงานด้านการติดต่อรับสินค้าและจัดการขนส่ง ถือเป็นขอบข่ายส่วนหนึ่งของผู้บริหารจัดการขนส่งฯ โดยตรง

ดังนั้น การจะใช้เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าสำหรับ ผู้บริหารจัดการขนส่ง กับกรณีของตัวแทนออกของ จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงที่ว่าตัวแทนออกของจะกระทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนเสมอ จึงต้องนำตอนที่สองของเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้ามาบังคับใช้ เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้า ข้อ 36 - ข้อ 39 ได้กำหนดสถานะของผู้บริหารจัดการขนส่ง ในฐานะที่กระทำการเป็นตัวแทนและข้อกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้บริหารจัดการขนส่งฯ ไว้ในข้อ 36 และข้อ 37 แห่งเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้า ซึ่งข้อ 36 ระบุอย่างชัดเจนว่า ผู้บริหารจัดการขนส่งกระทำการเป็นตัวแทนเท่านั้น และข้อ 36(ง) ก็ระบุว่า ผู้บริหารจัดการขนส่งเป็นตัวแทนเสมอ เมื่อให้บริการในเรื่องเกี่ยวกับศุลกากร ภาษี ใบอนุญาต เอกสารทางศุลกากร ใบรับรองต่างๆ รวมทั้งบริการในท่านองเดียวกัน

แต่ถ้าผู้บริหารจัดการขนส่งกระทำการในฐานะเป็นตัวการ ตามเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้า ตอนที่ 3 กำหนดไว้ ในข้อ 41 ผลก็จะเป็นว่า ถ้าเกิดความสูญหายหรือเสียหายของสินค้า จะบังคับตามเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้า ข้อ 42 โดยมีสาระสำคัญกล่าวไว้ว่า

" แม้จะมีข้อความบัญญัติไว้เป็นประการอื่นใดใน "เงื่อนไขนี้" หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าความสูญหาย หรือเสียหายของ "สินค้า" เกิดขึ้น ณ ที่ใด ความรับผิดชอบ "บริษัท"

ให้เป็นไปตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศ หรือกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยที่บทบัญญัติเหล่านี้ ไม่สามารถที่จะยกเว้นได้โดยข้อตกลงระหว่างเอกชนที่จะให้ผลร้ายต่อผู้เรียกร้อง และจะมีผลบังคับใช้ ถ้าผู้เรียกร้องได้มีการทำสัญญาโดยตรงและต่างหากกับผู้ให้บริการในช่วงการบริการหรือการขนส่งที่เกิดความสูญหาย หรือเสียหายนั้น และได้รับหลักฐานเอกสารซึ่งจะต้องมีการออกตามที่กำหนดโดยอนุสัญญาระหว่างประเทศ หรือกฎหมายภายในประเทศนั้น

"แต่ในขณะเดียวกัน ก็ให้สิทธิแก่ผู้จัดการขนส่ง คือ มีสิทธิที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยตนเอง หรือโดยบริษัทแม่ บริษัทในเครือหรือในกลุ่ม หรือโดยบุคคลใด และให้ถือว่า "เงื่อนไข" ทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของบริษัทแม่ บริษัทในเครือ หรือในกลุ่มหรือบุคคลนั้น ด้วยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 374 ด้วยนอกจากนี้ ไม่ว่าเวลาใดๆ ผู้จัดการขนส่ง อาจปฏิบัติตามสิ่ง หรือ คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ใดๆ และความรับผิดชอบของผู้จัดการขนส่งในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้า ให้สิ้นสุดลงเมื่อได้มีการส่งมอบหรือจำหน่ายสินค้า ตามคำสั่ง หรือคำแนะนำนั้น และ ถ้าการส่งมอบสินค้าหรือส่วนใดส่วนหนึ่ง ลูกค้าหรือเจ้าของ มิได้มาทำการรับมอบ ๗ วัน เวลา และสถานที่ที่ผู้จัดการขนส่ง มีสิทธิเรียกร้องให้บุคคลดังกล่าวมาทำการรับมอบผู้จัดการขนส่งมีสิทธิเก็บสินค้า หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง โดยความเสียหายและค่าใช้จ่ายของลูกค้าแต่ผู้เดียว

"อย่างไรก็ตาม ผู้จัดการขนส่งต้องได้รับคำรับรองจากลูกค้า หรือ ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออก ว่า ตนเป็นเจ้าของสินค้า หรือบุคคลที่ เจ้าของสินค้า มอบหมาย และมีอำนาจเข้ารับ "เงื่อนไข" เพื่อผูกพันตนเอง และ/หรือ เจ้าของสินค้า ที่ตนกระทำการแทนนั้น และตนมีความรู้ตามควรในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการค้าเนินธุรกิจของตน ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียง เงื่อนไขของการซื้อขาย สินค้า และเรื่องต่างๆอันเกี่ยวเนื่องนี้ การพิจารณาและรายละเอียดของสินค้าที่ให้ไว้ สมบูรณ์ถูกต้องและครบถ้วน และสินค้า ได้มีการบรรจุและทำเครื่องหมายโดยเรียบร้อยและถูกต้อง เว้นแต่ว่าจะได้รับคำสั่งให้ทำการดังกล่าวเอง"

โดยที่ในทางปฏิบัติกิจกรรมของตัวแทนออกของในทั้ง 2 ลักษณะ คือ การปฏิบัติพิธีการศุลกากร และการติดต่อรับสินค้าและจัดการขนส่งแล้ว จะเห็นได้ว่า ตัวแทนออกของจะมีบทบาท และหน้าที่ในฐานะตัวแทนของผู้นำของเข้า หรือผู้ส่งออก ไม่ใช่ในฐานะตัวการแต่อย่างใด ดังนั้น การบังคับใช้แก่ตัวแทนออกของโดยอาศัย เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าฉบับนี้ ต้องใช้ส่วนที่เป็นตอนที่ 2 ของเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าฉบับนี้ ที่ผู้จัดการขนส่งกระทำการในฐานะตัวแทนออกของ

อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าฉบับนี้ มีข้อกำหนดที่เปิดช่อง

คุมกว้างไว้ ในข้อ 3(ข) ที่ว่า

- "ข) หากมีบทบัญญัติกฎหมายใดที่มีผลใช้บังคับในส่วนใดส่วนหนึ่งของการบริการก็ให้ถือว่า "เงื่อนไข" ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการในส่วนนั้นๆ ตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติกฎหมายนั้น และหากส่วนใดส่วนหนึ่งของ "เงื่อนไข" จะไม่มีผลใช้บังคับตามบทบัญญัติกฎหมายนั้น สำหรับบริการในส่วนนั้น ก็ให้ถือว่าเฉพาะเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องนั้นๆ เป็นอันถูกยกเลิกเท่านั้น และไม่ให้อ้างว่าข้อความใดๆ ที่กำหนดใน "เงื่อนไข" เป็นการที่ "บริษัท" ยอมสละสิทธิ ความคุ้มครองเพิ่มภาระหน้าที่ หรือ ความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนั้น "

กล่าวคือ เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าโดยปกติสามารถนำมาใช้กับกิจกรรมการออกของในฐานะเป็นนิติกรรมสัญญา เนื่องจากข้อตกลงตามเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าดังกล่าว ไม่ได้ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมายที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือว่าเป็นข้อตกลงที่เป็นการฉ้อฉลในอันที่จะใช้บังคับ

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า ในกรณีที่กิจกรรมการออกของเป็นการกระทำโดยผู้รับจัดการขนส่งซึ่งได้ใช้เงื่อนไขมาตรฐานดังกล่าวมาบังคับใช้ เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าเป็นอันใช้ได้ในทุกๆ ข้อ แต่หากกิจกรรมการออกของกระทำโดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้รับจัดการขนส่ง หรือแม้เป็นผู้รับจัดการขนส่งแต่ไม่ได้รับเอาเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้ามาบังคับใช้ ก็อาจนำกฎหมายลักษณะตัวแทนในการบังคับใช้ตัวแทน หรือ โดยการทำข้อตกลงเป็นการเฉพาะโดยต้องไม่ขัดต่อหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้

นอกจากนี้จากการพิจารณาทั้งหลักกฎหมายลักษณะตัวแทน และหลักในเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้า จะเห็นได้ว่าหน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนออกของ จะไม่ได้มีการกำหนด หรือบ่งบอกไว้เป็นการเฉพาะ อีกทั้งไม่ได้กำหนดไว้ว่าตัวแทนออกของจะต้องรับผิดชอบต่อทั้งเจ้าของสินค้า และบุคคลภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งศุลกากรไว้แต่อย่างใด ซึ่งเป็นจุดอ่อนของหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของ

6) ความรับผิดของตัวแทนออกของต่อบุคคลภายนอก

หมายถึงความรับผิดของตัวแทนออกของต่อ ผู้รับขนส่งสินค้าทางทะเล ผู้รับขนส่งสินค้าทางบก นายคลังสินค้าอนุมัติ ผู้รับประกันภัยทางทะเล หรือ บุคคลอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับ ตัวแทนออกของที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเหล่านี้ จะกระทำหน้าที่แทนเจ้าของสินค้าโดย ชัดแจ้งกล่าวคือ เอกสารเกี่ยวกับสินค้าและการขนส่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเหล่านี้ จะปรากฏในนาม ของเจ้าของสินค้าทั้งสิ้น นิติสัมพันธ์ และสิทธิและหน้าที่ที่จะเกิดขึ้นระหว่างบุคคลเหล่านี้ กับ เจ้าของสินค้าโดยตรง ตัวแทนออกของทำหน้าที่เป็นเพียงตัวแทน หากเกิดความเสียหายอัน เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนออกของตามที่ได้รับมอบหมาย เจ้าของสินค้าจะต้องรับ ผิดต่อบุคคลเหล่านี้ผู้อาจได้รับความเสียหายโดยตรง ในความเป็นจริง กรณีที่ตัวแทนออกของ จะกระทำ ความเสียหายต่อบุคคลเหล่านี้อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนนั้น เป็นไปได้น้อย นอกจากจะเป็นการกระทำ ความเสียหายเป็นส่วนตัว ซึ่งจะไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่การงาน ของตน

อย่างไรก็ตาม ตัวแทนออกของ อาจต้องรับผิด ในกรณีที่ตนกระทำการให้เกิด ความเสียหายต่อสินค้าที่ตนมีหน้าที่ดูแลโดยตรง และปรากฏว่า ผู้รับประกันภัยทางทะเลได้ชดใช้ ค่าเสียหายให้กับเจ้าของสินค้าแล้ว ก็จะได้รับช่วงสิทธิมาจากเจ้าของสินค้ามาเรียกร้องค่าเสียหาย จากตัวแทนออกของได้ กรณีนี้จะเกิดขึ้นเมื่อของได้อยู่ในการดูแลของตัวแทนออกของโดยตรง และตนได้ประมาทเลินเล่อจนทำให้สินค้าสูญหาย หรือเสียหาย